

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 11 maj justerades.

§ 2 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Förste vice talmannen meddelade att *Magdalena Thuresson* (M) återtagit sin plats i riksdagen från och med den 1 juni, varigenom uppdraget som ersättare upphört för *Fredrik Saweståhl* (M).

§ 3 Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Cecilia Rönn* (L) avsagt sig uppdraget som suppleant i utrikesutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Liberalernas partigrupp anmält *Elin Nilsson* som suppleant i utrikesutskottet.

Förste vice talmannen förklarade vald till

suppleant i utrikesutskottet

Elin Nilsson (L)

§ 5 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Förste vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2022/23:37 för tisdagen den 30 maj i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från försvarsutskottet.

§ 6 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2022/23:370

Till riksdagen

Interpellation 2022/23:370 Den statliga veterinärorganisationen på landsbygden
av Daniel Bäckström (C)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 16 juni 2023.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 31 maj 2023

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Peter Kullgren (KD)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2022/23:371

Till riksdagen

Interpellation 2022/23:371 Utfasning av så kallade turbokyccklingar
av Rebecka Le Moine (MP)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 16 juni 2023.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 31 maj 2023

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Peter Kullgren (KD)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

§ 7 Anmälan om faktapromemorior

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2022/23:FPM90 EU-förordning och EU-direktiv om humanläkemedel samt rådets rekommendation om antimikrobiell resistens
COM(2023) 191, COM(2023) 192, COM(2023) 193 till socialutskottet
2022/23:FPM92 EU:s patentpaket *COM(2023) 232, COM(2023) 223, COM(2023) 222, COM(2023) 221, COM(2023) 224, COM(2023) 231* till näringsutskottet

Följande dokument hänvisades till utskott:

Skrivelse

2022/23:130 till finansutskottet

EU-dokument

COM(2023) 234 till justitieutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 26 juli*.

§ 9 Svar på interpellationerna 2022/23:339 och 347 om omställningsstudiestödet

Svar på

interpellationer

Anf. 1 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Niklas Sigvardsson har frågat mig om jag avser att meddela parterna att regeringen inte kommer att göra det som staten åtagit sig i överenskommelsen om omställningsstudiestöd. Niklas Sigvardsson har även frågat mig hur jag avser att agera för att säkerställa att Centrala studiestödsnämnden, CSN, får rätt möjligheter att klara av handläggningen av omställningsstudiestödet.

Vidare har Samuel Gonzalez Westling frågat mig vilka åtgärder som jag ämnar att vidta för att kunna garantera att omflyttningen av personal på CSN inte får konsekvenser för resten av CSN:s verksamhet och andra låntagare. Samuel Gonzalez Westling har också frågat mig vilka åtgärder som jag och regeringen avser att vidta för att de som sökt omställningsstudiestöd inför hösten ska kunna få svar innan terminen börjar. Samuel Gonzalez Westling har även frågat mig om regeringen är beredd att skjuta till mer pengar till CSN om det visar sig att det inte räcker att flytta om personal internt på CSN för att få ned handläggningstiderna. Samuel Gonzalez Westling har avslutningsvis frågat mig om jag avser att vidta några generella åtgärder för att de som har sökt omställningsstudiestöd i höstas och fortfarande väntar på besked snabbt ska kunna få svar.

Herr talman! Genom propositionen *Flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden* (prop. 2021/22:176) genomfördes en historisk reform som lade grunden för ett nytt huvudavtal mellan arbetsmarknadens parter. Efter att propositionen beslutades i riksdagen förra året undertecknade företrädare för Svenskt Näringsliv, Förhandlings- och samverkansrådet PTK och LO det nya huvudavtalet.

Regeringen inför nu omställningsstudiestödet precis på det sätt som aviserades i propositionen, som med stor majoritet antogs av riksdagen. Propositionen utgår i sin tur från den överenskommelse som träffats med parterna. Att regeringen inför reformen på det sätt som aviserades i propositionen innebär att stödet införs stegvis, på så sätt att medel för stödet tillförs och skalas upp efter hand, för att vara fullt utbyggt till 2026. Det innebär också att CSN har tillförts omfattande medel för utveckling och administration för att säkerställa att omställningsstudiestödet kan fungera som avsett. Regeringen följer nu löpande hur reformen genomförs och har en nära dialog med CSN och parterna om hur införandet fortlöper.

1 juni

Svar på
interpellationer

Herr talman! Det är många som ansöker om omställningsstudiestöd – vilket naturligtvis är positivt – men handläggningstiderna är tyvärr alltför långa. Här vill jag poängtera att CSN bedriver ett omfattande och ambitiöst arbete med att förbättra handläggningen. Att rekrytera ny personal för handläggning av stödet tar dock tid, och handläggningstiderna behöver kortas omgående. Regeringen bedömer att effektiviseringar och omprioriteringar inom CSN:s verksamhet är det mest effektiva sättet att minska handläggningstiderna på kort sikt.

Regeringen har därför nyligen gett CSN i uppdrag att vidta nödvändiga åtgärder för att förkorta handläggningstiderna för omställningsstudiestödet, till exempel genom effektiviseringar eller omprioritering av resurser från andra delar av myndighetens verksamhet. Utgångspunkten för uppdraget är att åtgärderna inte ska få någon större påverkan på övriga studiestödstagare. Myndigheten ska redovisa hur arbetet fortlöper månadsvis till Utbildningsdepartementet.

CSN:s uppdragsredovisningar kommer att ge oss en fördjupad bild över vad som kan göras inom befintliga ramar och hur medelsbehovet ser ut framöver. Jag ser ingen anledning att föregripa dessa redovisningar.

Anf. 2 NIKLAS SIGVARDSSON (S):

Herr talman! Tack, utbildningsministern, för svaret! Det är ingen ny fråga vi diskuterar. Utbildningsministern och jag har debatterat denna fråga tidigare i kammaren, och jag hade kanske hoppats att vi skulle slippa fortsätta debattera den.

Jag uppfattar det som att vi är överens om att omställningsstudiestödet måste bli bra. Det är också därför jag har skrivit interpellationen, eftersom jag är orolig över den väg omställningsstudiestödet tar.

Jag blir faktiskt också beklämd över regeringens hantering av omställningsstudiestödet sedan den debatt vi hade den 21 februari. Redan då började det komma starka orostankar från parterna, både fack och arbetsgivare. Men de kom också från CSN själva, som började flagga för det tuffa läget och hur svårt det skulle bli att kunna leverera det de fått i uppdrag att leverera.

Redan i sin skrivelse om budgetunderlag för 2024–2026 tog CSN upp att om de inte får ytterligare anslag för innevarande år, alltså 2023, och höjda anslag framåt kommer de inte att kunna handlägga i den utsträckning som de ska klara av. Bedömningen då var att 18 000 ansökningar skulle komma in 2023. Nu är vi många gånger över den nivån, vilket är positivt eftersom folk då faktiskt vill använda sig av stödet.

I mitten av april förtydligade CSN vad detta skulle kunna innebära. De bedömde att de inte skulle kunna betala ut 600 miljoner kronor för innevarande år om de inte fick tillskjutna medel i vårändringsbudgeten. Regeringens och ministrarnas svar var: inga pengar.

Så sent som i går kom ett pressmeddelande från CSN där det står följande: ”Med nuvarande resurser och ett oförändrat regelverk kommer 600 miljoner kronor av anslaget för 2023 att behöva lämnas tillbaka. För 2024 är utsikterna ännu dystrare, och med nuvarande resurser väntas två miljarder kronor av 2024 års anslag på 2,84 miljarder kronor att gå tillbaka till statskassan.”

Det är riktigt illa. Om 2 miljarder lämnas tillbaka innebär det att 15 000–20 000 personer inte kommer att få ta del av de studiechanser de har rätt till. Regeringens svar utåt har varit tystnad och inga mer pengar. Det är till dessa 15 000–20 000 människor jag förväntar mig att ministern kan ge tydligare svar här. Också arbetsmarknadens parter, facken och näringslivet, som baserat på denna del av avtalet slöt avtal om omställningsstudiestöd och övriga trygghetsmekanismer på arbetsmarknaden, behöver få ett svar.

Jag undrar därför fortsättningsvis, precis som i min fråga som jag inte tycker att vi riktigt har fått svar på, vad ministern kommer att göra mer konkret för att CSN ska kunna klara sin handläggning. Eller är det på sin plats att ministern kallar parterna till möte för att erkänna att regeringen inte kommer att kunna klara det åtagande som staten har tagit på sig?

Anf. 3 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret, även om det snarare öppnar för fler frågor än ger konkreta och tydliga svar.

Det är ingen hemlighet att Liberalerna, kanske rent av ministern själv, i samband med regeringsbildningen efter valet 2018 bedrev en utpressningslinje för att i utbyte släppa fram en regering. Det var med stor uppståndelse och uppsluppen feststämning som januariöverenskommelsen presenterades av de två borgerliga partierna som ingick. Det var svårt att undgå hur skadeglada Liberalerna var över att man tvingat Socialdemokraterna att hota fackförbunden med lagstiftning om de inte gav med sig i LAS-förhandlingarna. Det har rent av erkänts från Liberalerna själva att målsättningen med avtalet var att skada socialdemokratins så mycket som möjligt.

Mängder av saker kan sägas om både processen och slutresultatet. Men det vi ska fokusera på i dag är en enskild del av helheten, nämligen omställningsstudiestödet. Det är sannolikt en av få bra saker som kom ur processen. Men nu råder stor tveksamhet om hur det verkligen fungerar. Kan staten leva upp till det som utlovats?

Mats Persson låter i sitt svar meddela att CSN tillförts omfattande medel för utveckling och administration samt att regeringen löpande följer hur reformen genomförs. Jag har kanske missat något, men när man läser regeringens egen budgetproposition går det inte att tolka anslagen till CSN på annat vis än som en minskning. Närmare bestämt beslutade riksdagen på förslag från regeringen om minskade anslag med 31 miljoner. Jag lyckas inte få ihop den ekvationen. Men jag väljer ändå att lita på i första hand de siffror som jag får anta att Mats Persson gett sitt godkännande till – det är trots allt dem riksdagen har fattat beslut om – och inte de ord vi hör utbildningsministern yttra här i dag.

CSN aviserade i februari att de var i behov av närmare 50 miljoner kronor för att kunna klara av uppdraget. Av regeringen får vi nu svaret att det ska ske genom effektiviseringar och omprioriteringar. Av budgetpropositionen kan vi utläsa att det är något som regeringen anser att CSN redan borde kunnat göra. Är det inte möjligt att anta att det var en felbedömning från regeringen redan från början, dels att lägga till ytterligare arbetsuppgifter, dels att samtidigt ta bort resurser?

I ljuset av detta är det kanske inte särskilt konstigt att färre än hälften av dem som ansökt om omställningsstudiestöd inte har fått besked än. Det är inte särskilt överraskande att färre än hälften av det totala antalet personer som skulle kunna få stödet har beviljats det. Det är inte särskilt märkligt att hela reformen börjar urarta till ett haveri. Varför vill inte regeringen att CSN ska få tillräckligt med resurser för att klara av sitt uppdrag?

CSN själva menar att 600 miljoner kronor, som var avsedda att betalas ut, riskerar att behöva återlämnas. Det gäller bara för i år. Och om ingen förändring sker är CSN:s bedömning att över två tredjedelar av de 3 miljarder som är avsedda att betalas ut i omställningsstudiestöd för nästa år kommer att behöva återgå till statskassan.

Att det här inte kan betraktas som annat än ett brott mot den överenskommelse som staten ingått med parterna står klart för alla. Men just att hålla löften är kanske inte den här regeringens främsta styrka.

Anf. 4 ADRIAN MAGNUSSON (S):

Herr talman! Den 22 juni 2022 undertecknades det nya huvudavtalet mellan arbetsmarknadens parter – LO, PTK och Svenskt Näringsliv. Huvudavtalet är inte vilken överenskommelse som helst. Det utgör grunden för stora delar av den svenska arbetsrätten. Huvudavtalet är det yttersta beviset på att det i Sverige i mångt och mycket är arbetsmarknadens parter och inte politiken som sätter ramarna för arbetsrätten.

Huvudavtalet kom dock inte till från ingenstans. Det uppstod inte bara ur tomma luften en dag. Nej, det var resultatet av hårt politiskt tryck. Under detta hårda politiska tryck tog arbetsmarknadens parter ansvar. De gjorde sitt jobb, och politiken gick inte in och skruvade på ramarna för arbetsrätten. Den svenska modellen höll. Det var inte utan lite svett, lite blod och en och annan tår. Men modellen höll. Det var ett styrkebesked.

Herr talman! För svenska löntagare var en av de viktigaste reformerna att omställningsstudiestödet kom på plats. Reformen var också viktig för att det svenska näringslivet, de svenska företagen och den svenska offentliga förvaltningen ska kunna säkra sin kompetensutveckling i framtiden. Det är helt enkelt viktigt för alla parter och för Sverige som kunskapsnation.

Regeringen och riksdagen backade, som statsrådet var inne på, upp förslaget. Parterna hade kommit överens, och då gjorde politiken sitt. Pengar sköts till. Förslaget blev lag, Ansökningarna kunde börja strömma in till CSN. Den svenska modellen höll. Alla var nöjda och glada.

Vi spolar fram till i dag. Ansökningarna till omställningsstudiestödet har, som vi har hört, överträffat alla förväntningar. CSN har slagit larm om att det saknas resurser för att handlägga alla ansökningar i tid. Det är i och för sig positivt att det nya systemet är populärt. Men det är såklart mindre bra att CSN inte klarar av att hantera söktrycket med de resurser som myndigheten har till sitt förfogande.

CSN har signalerat klart och tydligt att mer resurser behövs. Regeringen har kontrat med att inte ge CSN de resurser som man har signalerat behövs. Omställningsstudiestödets framtid upplevs av vissa som hotad, vilket lyfts upp i debatten här i dag.

Herr talman! Det här är tyvärr inte det enda regeringen gör som just nu går stick i stäv med den svenska modellen. Etableringsjobben är en annan viktig reform som parterna tagit fram under hårt politiskt tryck. Den

reformen riskerar att bli intet och noll. Som med mycket annat i regeringens arbete säger Sverigedemokraterna nej, och då följer regeringen efter. Sverigedemokraternas ord gäller, och regeringen bugar och verkställer önskemålet.

Det hade varit mindre anmärkningsvärt om regeringspartierna inför valet hade gått ut och sagt: ”Om vi vinner valet ryker etableringsjobben, och vi skär ned rejält på omställningsstudiestödet.” Så lät det emellertid inte, snarare tvärtom.

Det som gör det allvarligt är att hela den svenska modellen riskerar att sättas i gungning. Två viktiga arbetsrättsliga reformer, framtagna av parterna i samförstånd med politiken, hotas av regeringens arbete. På något vis gör det också att hela den svenska modellen riskerar att ifrågasättas och hotas. Hur ska parterna i framtiden kunna veta att regeringens ord gäller om regeringen inte gör det man har förpliktat sig till? Hur ska parterna kunna förhandla i god tro om ett förhandlingsresultat kan avvisas av regeringen långt senare? Hur ska den svenska modellen hålla?

Jag vet inte om regeringens avsikt är att utmana den svenska modellen. Jag hoppas verkligen inte det. Jag hoppas att det inte är något som har kommit upp på samordningskansliet, i något partiledarsamtal eller in på småtimmarna på Tidö slott. Men det är ett bekymmersamt läge. Regeringens något njudda inställning till viktiga reformer som tagits fram av arbetsmarknadens parter riskerar att skaka grundvalarna för svensk arbetsrätt. Jag hoppas att regeringen är väl medveten om det och att parterna, inte minst Svenskt Näringsliv, också är medvetna om det.

Jag hoppas få en försäkran från utbildningsministern i dag om att det inte är någon utmaning av den svenska modellen som pågår. Om jag inte får det kommer jag att bli besviken, och parterna kommer att bli oroliga.

Anf. 5 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Jag tackar interpellanterna för utmärkta inlägg i en väldigt viktig fråga.

Låt oss börja med att slå fast att den reform som sker på svensk arbetsmarknad är stor och viktig. Det är korrekt som flera interpellanter lyfter fram att Liberalerna bär ett mycket stort ansvar för att vi nu har en helt ny arbetsmarknadsmodell på plats. Hade inte Liberalerna krävt reformeringar av LAS och att arbetsrätten skulle göras mer flexibel hade det här regelverket inte funnits. Det är alltså en riktig analys av interpellanten att det här är en stor politisk vinst för Liberalerna. Jag kan bekräfta det.

Modellen som nu växer fram är unik på så sätt att den ger enskilda arbetsgivare ökad möjlighet att säga upp medarbetare när ett sådant behov finns. Det blir mindre tröghet i systemet, och möjligheterna ökar för enskilda arbetstagare att få nytt jobb. Det blir en mer dynamisk arbetsmarknad, samtidigt som vi bygger upp ett nytt studiestödssystem som gör det möjligt att mitt i livet ställa om, vidareutbilda sig och ta nya jobb till exempel i de nya branscher som växer fram.

Det här är en unik modell som jag tycker har väldigt stora fördelar och som känns modern med tanke på den tekniska utveckling och den starka, gröna omställning som sker runt om i Sverige och som gynnar oss alla. Där kan den här modellen spela en viktig roll.

Herr talman! Jag vill också i samband med detta understryka att redan när man från parternas sida bestämde sig för att införa reformen och införde den, det vill säga i höstas, visste man om att det var en ganska tajt tidsplan. Man visste att de myndigheter som ska hantera myndighetsutövningen skulle få svårt att göra det med så kort framförhållning. Sådana var förutsättningarna. Jag vet att det finns stor förståelse för att det är heroiska insatser som görs på CSN för att få detta på plats. När det handlar om myndighetsutövning är det betydligt svårare att göra bedömningar i varje enskilt fall, vilket gör att det drar ut på tiden.

I det här läget har det varit viktigt för regeringen att få till förändringar så snabbt som möjligt, och de snabbaste förändringar vi kunde göra under våren var att se till att CSN hade förutsättningar att omprioritera personal och göra effektiviseringar på arbetsplatsen så att fler befintliga handläggare kan arbeta med omställningsstudiestödet. Det är det som snabbast ger effekt. Att anställa många nya medarbetare skulle enligt vår samlade bedömning inte ha haft effekt förrän tidigast i höst, och det hade ju inte löst problemet. Huruvida det behöver skjutas till pengar längre fram är en fråga som noga analyseras och som vi kommer att återkomma till.

Herr talman! Regeringen har en bred dialog i de här frågorna med parterna. Så sent som i den här veckan har vi haft ett möte. Det här är viktigt, eftersom den breda dialogen är en förutsättning för att modellen ska bli bra. Det är en bra, bred dialog som bygger på tillit, förståelse för varandras roller och en väldig beslutsamhet om att modellen ska bli riktigt bra och att enskilda människor verkligen ska kunna ställa om mitt i livet och få den nya kompetens som många eftersträvar.

Anf. 6 NIKLAS SIGVARDSSON (S):

Herr talman! Ministerns svar gör mig allt annat än lugn. Svaren om dialog och att CSN fått i uppdrag att förflytta personal, omprioritera och effektivisera för att klara ett söktryck som är mer än tre gånger så stort som det förväntade är häpnadsväckande.

Ministern hänvisade till det uppdrag regeringen gav CSN som innebar att myndigheten skulle vidta nödvändiga åtgärder för att förkorta handläggningstiden och som hade tillägget att det samtidigt inte skulle ha någon större påverkan på övriga studiestödstagare. Det tillägget är väldigt viktigt, och jag kommer att återkomma till det.

Herr talman! Jag förstår faktiskt inte hur detta ska gå till och om regeringen är medveten om den situation som myndigheten har. Med tanke på svaren som ges måste jag tvivla, för så sent som förra veckan samtalade jag med företrädare för fackförbundet ST som organiserar handläggare på CSN. Den verklighetsbild som målades upp är beklämmande.

Handläggare gör sitt allra yttersta, sliter och har slitit hårt under lång tid för att handläggningen ska bli så bra, snabb och rättssäker som möjligt. De skriker så högt de kan att de behöver bli fler för att klara av att göra ett så bra jobb som möjligt. Men de möts av besked som gör att de känner hopplöshet över att fler omflyttningar ska göras. Det är saker de gjort sedan i höstas. Fler effektiviseringar ska göras, men det är också sådant de redan har gjort. Övertidsbudgetarna är fulla, och det finns inga fler över-tidstimmar att ta ut.

Handläggarna jobbar och sliter hårt, men utbildningsministern och regeringen säger bara att CSN fått i uppdrag att omprioritera personal och att det är lösningen på problemet. Det kommer tyvärr inte att lösa problemet. Hade det varit så som utbildningsministern säger att det skulle ha gett effekt först i höst om man anställt mer personal hade det varit väldigt välkommet, om det är i höst det kommer igång. Om CSN hade fått besked om att de skulle få medel redan när vårandringsbudgeten släpptes i april hade de kunnat påbörja rekryteringsarbetet och haft ny personal på plats – om inte nu så ganska snart efter sommaren.

Jag vill även visa på hur jobbig handläggningen är genom att citera det som stod på CSN:s hemsida så sent som i går: "För närvarande handlägger vi ansökningar som kom in i oktober, vilket var den månad då flest ansökningar kom in. Vi skickar löpande ut beslut, men det kan dröja ytterligare några månader innan alla som sökte under hösten har fått sitt beslut."

Ansökningar som kom in i oktober behandlas för närvarande. I dag är det den 1 juni. Terminerna de gäller har i vissa fall börjat avslutas, eller avslutas i dagarna, och de sökande kanske får besked om några månader. Det finns mycket att göra, och regeringen har ett stort ansvar att påskynda arbetet och ge CSN och övriga myndigheter möjlighet att göra ett så gott jobb som möjligt.

Nu ska de ansökningar som kom in i april och som gäller hösten behandlas. Ska de också vänta, kanske ända fram till runt jul? Jag måste alltså fortsätta fråga hur ministern kommer att se till att CSN har de resurser de behöver.

Anf. 7 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V):

Herr talman! Svaret från utbildningsministern gör ju att man blir lite häpen över bristen på respekt från regeringens sida när det gäller arbetstagarer. Det finns uppenbarligen inga gränser för hur mycket personal ska kunna jobba. De ska kunna jobba extremt mycket övertid. Samtidigt säger ministern att Liberalerna är stolta över det de åstadkommit och drivit fram.

Om man är stolt över någonting ligger det väl ett visst värde i att se till att det faktiskt fungerar? CSN, alltså myndigheten som är satt att utföra det som regeringen – staten – har kommit överens med parterna om, säger ju att de inte klarar det här om de inte får mer pengar. Det är det de uttryckligen säger.

Visst kan man säga att det var en tajt tidsplan och att det är svårt att bedöma hur mycket som krävs vid en ny reform, men som tidigare har påpekats har myndigheten själv påtalat att det kommer att behövas mer resurser för att det hela ska fungera.

Som sades här tidigare gör man bedömningen att om man skjuter till pengar kommer det inte att få någon effekt förrän senare i höst. Därför skjuter man inte till några pengar över huvud taget med förhoppningen att just det ska leda till en förändring. Jag förstår inte logiken i det och hur det går ihop.

Jag väntar också fortfarande på svar från ministern om det som sades i interpellationssvaret, det vill säga att regeringen har skjutit till mer resurser för att CSN ska klara administrationen av omställningsstudiestödet. Faktum är ju att regeringen har gjort nedskärningar och dragit bort pengar från CSN inför detta budgetår. Det handlar om 31 miljoner. Det CSN begär är egentligen en uppräknig på 20 miljoner utifrån vad man hade tidigare.

Det var detta man menade att man behöver. Nu har man begärt 50 miljoner för att klara uppdraget.

Om ministern och Liberalerna nu är så stolta över den reform som de säger sig ha genomfört undrar jag varför de inte är intresserade av att den faktiskt ska fungera. I stället står ministern här i kammaren och bara säger en massa fluffiga ord. Jag tycker ändå att det är rimligt att man håller det man har kommit överens om.

Anf. 8 ADRIAN MAGNUSSON (S):

Herr talman! Vi har en modell i Sverige där parterna på arbetsmarknaden verkligen tar sitt ansvar. De tar sitt ansvar i bra tider, och de tar sitt ansvar under dåliga tider. Statsrådet tog själv upp att det finns en tillit och en förståelse där. Vi får inte se en utveckling där den tillit som finns mellan parterna och politiken ifrågasätts.

Det finns dock en oro för att det plockas russin ur kakan, att man driver igenom politiska reformer men inte gör det som man lovade i andra änden. Politiken måste göra sitt när man träffar överenskommelser som denna, där parterna blandas in. Den tillit som statsrådet tar upp är fundamental och central för den svenska modellen.

I dag talar vi visserligen inte om etableringsjobb, men jag hoppas att vi kan se att de snart kommer på plats och inte sjabblas bort. Jag hoppas också att omställningsstödet kan fungera fullt ut inom kort. Det är angeläget. Då kan två av vår tids stora reformer på det arbetsrättsliga området därmed rullas ut och få den effekt som vi alla hoppas att de ska få.

Vi får väl se om de liberala statsråden på Utbildningsdepartementet respektive Arbetsmarknadsdepartementet är lika bra på att driva på när de styr departement som när de förhandlade januariavtalet, vilket statsrådet antydde. Vi får hoppas det. Om de inte är det får vi ses här fler gånger.

Anf. 9 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Jag upprepar det jag sa tidigare en gång till så får vi se om budskapet går fram. Ni får lyssna med lite större öron så kanske budskapet når fram denna gång.

Vi tycker att detta är en mycket viktig reform. Det är en stor och viktig del i omställningen på svensk arbetsmarknad. Vi har vidtagit åtgärder för CSN:s möjlighet att handlägga detta som kommer att bära frukt och få effekt så snart möjligt. Vi har riktat in våra åtgärder på det som kan göras här och nu under våren, och de sätts också in.

Vi följer frågan väldigt noga och utesluter inte att vidta fler åtgärder om det krävs. Man ska också veta att CSN hade väldigt tuffa förutsättningar eftersom tidsplanen för när detta infördes var väldigt tajt, vilket alla som varit involverade i frågan och inte minst parterna vet om. Det bör vi alla ha respekt för.

Det är exempelvis viktigt att alla de som nu söker till en utbildning får en rättssäker och individuell bedömning. Ska man leva upp till det tar det också lite längre tid än vad vi annars tycker är önskvärt. Om det finns saker i hur bedömningen sker som kan förändras eller om det finns något i regelverket som kan förenklas är regeringen naturligtvis beredd att titta på och noga analysera det.

Detta är en viktig reform. Det är viktigt att många människor får möjlighet att ställa om mitt i livet. Regeringen är beredd att göra det som krävs för att reformen ska bli så bra som möjligt.

Anf. 10 NIKLAS SIGVARDSSON (S):

Herr talman! Jag tackar ministern för en klargörande debatt. Regeringen kommer alltså inte här och nu att ta några tydliga och snabba steg och kan inte garantera att CSN får de resurser som de behöver. Jag tycker att jag med mina större öron kunde höra det i det senaste inlägget.

Det sista jag vill ta upp här handlar om de tusentals människor som nu riskerar att inte få ta del av stödet. Det är ju för dem stödet är som viktigast. Bara under 2023 riskerar runt 4 000 människor som har rätt till stödet att inte få det på grund av att handläggningen inte är tillräckligt snabb. Nästa år är risken överhängande att över 10 000 människor inte får ta del av ett stöd som de faktiskt har rätt till. Vi talar här om pengar som är avsatta, och det handlar om personer som har rätt till stöd men som inte kommer att få det då CSN inte har de resurser som krävs.

Det hela handlar om att vi inför ett system som ska möjliggöra för människor att ställa om mitt i livet, att byta yrke eller spetsa sin kompetens för att vara anställbar framöver. Därför är det så viktigt att vi driver på och gör vårt yttersta för att det verkligen ska bli så bra som vi alla vill.

Jag vill avsluta mitt anförande med uppmaningen att man måste tänka på de tusentals människor som stödet är till för så att de kan ställa om. Regeringen behöver stappa upp och göra mer för att CSN ska ha möjlighet att göra sitt jobb.

Anf. 11 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V):

Herr talman! Ministern säger att vi ska lyssna och öppna våra öron. Det jag hör är att regeringen säger: Vi tänker inte göra det som krävs.

Att säga till folk att de måste jobba fortare och effektivare kommer inte att leda till att de gör det i praktiken. Tro mig, jag vet! Jag har varit i en verksamhet där man hela tiden fick sådana påbud. ”Vi ska bara jobba lite snabbare och effektivare.” Det funkar inte så i verkligheten.

Regeringen måste lyssna på sina egna myndigheter när de säger att de inte klarar sitt uppdrag och att de behöver mer resurser. Det är regeringens skyldighet, särskilt i en så viktig fråga som denna som handlar om att man ska upprätthålla sin del i ett avtal. Det här skadar förtroendet för statens förmåga att hålla avtal och sina löften gentemot parterna på arbetsmarknaden och de arbetstagare som omfattas av och ansöker om stödet.

Om man inte håller sina löften kan man inte förvänta sig att bli trodd i andra sammanhang heller. Precis som jag sa i slutet av mitt inledningsanförande har regeringen faktiskt inte gjort sig känd för att hålla sina löften.

Jag hoppas verkligen att det är som ministern säger och att det kommer att lösa sig – kanske genom magi eller inverkan från Gud. Jag hoppas att det blir så, men inte för regeringens skull utan för dem som ansöker om att få ta del av omställningsstödet och för att parterna på arbetsmarknaden inte ska tappa förtroendet för staten.

Anf. 12 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Jag tror inte att vi behöver blanda in högre makter för att lösa det här problemet. Jag hoppas och tror att vi ska kunna lösa det med handgripliga förslag.

Jag tror att alla som lyssnar på debatten förstår att vi alla, inte minst regeringen, gör vårt yttersta för att få till den här utmärkta reformen på allra bästa sätt. Den har brett stöd i riksdagen. Alla partier förutom Vänsterpartiet var för den och röstade för den. Vi som bär upp den här reformen gör naturligtvis vårt yttersta för att det ska bli på bästa sätt.

Jag tror att det är viktigt att oppositionen i Sveriges riksdag sänker tonläget något. Jag tror att de som tittar på debatten förstår att man som regering när man vill ta ansvar för den här typen av reformer gör det på bästa sätt. Jag skulle aldrig drömma om att anklaga Socialdemokraterna för att ”skaka grundvalarna” i modellen för att Socialdemokraterna under fyra års tid i regering inte införde reformen med etableringsjobben, eftersom införandet av den här modellen innebär juridiska komplikationer – vilket ledamoten naturligtvis är fullt medveten om – som också den här regeringen hanterar. Jag tror att debattens tittare och lyssnare förstår att politik ibland är svårare än vad oppositionen i Sveriges riksdag vill göra den till.

Ansvar är viktigt. Sverige är i en mycket tuff tid. Vi går in i en lågkonjunktur. Omställningsstudiestödet är då viktigt. Många människor vill ta chansen att ställa om mitt i livet. Många människor vill ta chansen att utbildas och göra någonting nytt, och samhället står redo att möjliggöra för människor att kompetensväxla, utvecklas mitt i livet, ta nya steg och få nya yrken. Det är välkommet. Vi ska göra vårt yttersta för att den här reformen ska bli bra, så att så många människor som möjligt kan kompetensutvecklas.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2022/23:341 om folkbildning till alla grupper

Anf. 13 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Annette Rydell har frågat mig vad jag avser att göra för att se till att bildningsmöjligheterna för alla grupper fortsättningsvis ska omfattas inom ramen för rätt till utbildning för alla, särskilt inom folkbildningen.

Jag har tidigare klargjort att jag och regeringen ser folkbildningen som en viktig kraft. Det mål som riksdagen fastställt för folkbildningen är att den ska ge alla möjlighet att tillsammans med andra öka sin kunskap och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället.

Unga, nyanlända, personer med funktionsnedsättning och personer som behöver komplettera sin utbildning eller vill vidareutbilda sig är exempel på grupper som nås av folkbildningens verksamhet.

Riksdagens beslut om budgetpropositionen för 2023 innebär, i enlighet med regeringens förslag, att cirka 4,6 miljarder kronor fördelas till folkbildningen. Folkbildningsrådet fördelar sedan ut en stor del av detta statsbidrag till folkhögskolorna. Under pandemin tillfördes tillfälligt extra medel till folkhögskolorna. Det var sedan tidigare aviserat att dessa medel

skulle upphöra med 2022 års utgång. Regeringen bedömde i sina prioriteringar att behovet av tillfälliga förstärkningar med anledning av pandemin inte kvarstod, eftersom vi de facto inte har någon pandemi.

Herr talman! Regeringen anser att folkhögskolorna spelar en viktig roll i utbildningsväsendet. Vi anser att det är viktigt att man via folkhögskola eller andra utbildningsformer får möjlighet att vidareutbilda sig och få en andra chans och får möjlighet till en utbildning som gör att man kan komma in på arbetsmarknaden eller komma vidare till studier på högre nivå.

I vårändringsbudgeten har regeringen föreslagit kraftiga förstärkningar av utbildning för vuxna, detta för att vuxna som saknar rätt utbildning ska få tillgång till utbildning för att snabbt komma i arbete. Förslagen innebär att 400 miljoner kronor tillförs för att förstärka regionalt yrkesvux inom kommunal vuxenutbildning, komvux, 70 miljoner kronor tillförs yrkeshögskolan och 247 miljoner kronor avsätts för studiestöd till enskilda. Regeringen tillför också 100 miljoner kronor i statsbidrag till kommunerna för att möjliggöra att kommunerna ska kunna erbjuda kommunal vuxenutbildning i sfi, svenska för invandrare, för personer med skydd av det så kallade massflyktsdirektivet. Den målgrupp som det handlar om är alltså de som har flytt från kriget i Ukraina.

Anf. 14 ANNETTE RYDELL (S):

Herr talman! Jag tackar utbildningsminister Mats Persson för svaret på interpellationen. Jag har genom svaret förstått att ministern tycker att folkbildningen är viktig. Ministern tycker att det är viktigt att unga, nyanlända, personer med funktionsnedsättning och personer som behöver komplettera sin utbildning eller vill vidareutbilda sig nås av folkbildningens hela verksamhet.

Jag tycker dock att det känns som att det går i en lite annan riktning. Det jag inte förstår är varför det gjordes en nedskärning i höstens budget om nu ministern anser att det är så viktigt att människor långt från arbetsmarknaden och personer med funktionsnedsättning ska få möjlighet till utbildning och bildning. Att de extra medel som tillfördes till folkhögskolorna under pandemin togs bort var vi införstådda med. Men vi hade lite andra satsningar på folkbildningen. Om nu arbetslinjen är så viktig och folkhögskolorna som egen skolform till stor del bidrar till att människor kommer i sysselsättning och får egen försörjning, varför gavs de då inte någon förstärkning i vårändringsbudgeten?

Satsningarna som nu görs på yrkesvux och yrkeshögskola och de medel som tillförs kommunerna för att de ska kunna erbjuda kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare som fått skydd genom massflyktsdirektivet och så vidare hjälper ju inte folkhögskolorna, där exempelvis Svenska från dag ett har varit mycket effektivt men nu fått drastiskt minskade anslag. Till exempel har Litorina, som tidigare hade 55 deltagare på denna kurs, bara möjlighet att finansiera platser för 5 personer detta år. Sedan är pengarna slut.

Pengar som kunde ha gått till utbildning inom vård och omsorg försvunn också. Det har resulterat i inställda utbildningar till bristyrken som vi verkligen behöver. Sommarkurser har fått ställas in. Lärare och pedagoger sägs upp. Förhandlingsframställningarna rullar in vad gäller uppsägningar inom folkhögskolan.

Jag är industriarbetare och har varit det i 40 år. Nu låter jag jättegammal, men jag började arbeta när jag var 17 år. Jag har haft enorm användning av folkhögskolorna och fått stort stöd av dem. Jag har också haft stort stöd av ABF, som är ett studieförbund. Och vi ser var jag är i dag – det har ju lett någonstans. Alla de människor som jag har sett utvecklas och som har jobbat inom industrin, inom kommunal verksamhet och inom vård och omsorg har haft nytta av folkhögskolorna och studieförbunden. Det är helt fantastiskt. Men den här möjligheten minskar nu i och med att anslagen delvis försvinner.

Jag efterlyser också en konsekvensanalys av vad som händer nu med det nya förslaget, när riksdagen ska ta beslut om hur mycket som ska gå till dels folkhögskolorna, dels studieförbunden. Jag känner att någon kommer att få ta stryk. Jag har också en känsla av att det finns någon bakomliggande anledning till att man gör den här uppdelningen nu. Dessutom känner jag att det armlånga avståndet minskar när vi ska gå in och peta i vem som ska göra vad och hur mycket som ska tilldelas de olika verksamheterna.

Jag frågar ministern igen: Vilka åtgärder kommer ministern att vidta för att de som nu inte får möjlighet till utbildning och bildning ska kunna få sysselsättning och egen försörjning och känna sig som en del av samhället genom folkbildningen?

Anf. 15 NIKLAS SIGVARDSSON (S):

Herr talman! Jag vill först passa på att tacka ledamoten Annette Rydell för möjligheten att debattera denna viktiga fråga.

Jag vill kommentera något som ministern pratade om gällande den stora satsningen på vuxenutbildningen med tilläggsanslag.

Det ska påminnas om i kammaren och för dem som sitter där hemma att det fortfarande är nedskärningar jämfört med föregående års nivåer på hela sektorn för vuxenutbildning, trots det lappande och lagande som kommer i vårändringsbudgeten.

I övrigt är frågan om folkbildningen och speciellt folkhögskolorna, som jag ska inrikta mig speciellt på i den här debatten, otroligt viktig för vårt samhälle. Det är en del av samhällets själ. Kraften i folkbildningen är otroligt stark.

Det är kraften i att få känna sig sedd. Det är kraften i att få känna att man utvecklas. Det är kraften i att man klarar av mer i dag än vad man gjorde i går. Det är kraften i att kunna känna att man utvecklas tillsammans. Det är kraften i att kunna se andra utvecklas med hjälp av en själv.

Det är denna kraft som jag har fått möjligheten att ta del av vid ett flertal tillfällen här under våren, och två gånger bara under de senaste veckorna. Det har varit vid mina möten med deltagare på Litorina folkhögskola i Karlskrona eller på June folkhögskola i Jönköping.

Det är två platser i vårt avlånga land med olika deltagare men med samma driv av att se människor växa. Man får prata och diskutera med nyanlända som håller på att lära sig språket och som känner att de närmar sig det svenska samhället dag för dag.

Man får sitta och lyssna på spännande framtidsdrömmar om att få börja studera och kanske gå lärarassistentutbildningen, att få börja studera på högskolan eller att kunna ta det där jobbet som man drömt om när man har slitit i månader i skolbänken.

Att få vara ute, träffa och diskutera med dessa deltagare gör en väldigt hoppfull om samhället. Man ser att drivet finns bland alla människor därute.

Men det är också tufft att sitta och höra på skolledarna, folkhögskolornas rektorer och lärare, när de talar om framtiden. De våndas över: Kommer verksamheten att gå ihop? Kommer vi att kunna starta en utbildningsomgång till?

Det är inte bara hushållen som kämpar i högerns Sverige. Det är också folkbildningen och våra folkhögskolor. Att då som utbildningsministern här inte komma med några förslag om vad som ska göras för att stärka just folkhögskolorna och folkbildningen utan i stället komma med förslag som inte alls träffar den sektorn är nedslående och snudd på respektlöst.

Ministern gav mig här ett i stort sett identiskt svar som i en interpellationsdebatt vi hade i februari. Trots det ser vi att det inte har hänt något under de här månaderna. Högern kommer inte att prioritera folkbildningen i det här landet.

Jag kommer att fortsätta driva frågan och ställa frågor till ministern. Vad avser ministern att göra för att stärka folkhögskolornas viktiga arbete med att få människor att växa?

Anf. 16 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Tack till interpellanten och meddebattören!

Regeringen har väldigt höga ambitioner när det kommer till folkbildning och folkhögskolor. Det är en viktig del, inte minst för att människor ska kunna få en andra chans. Om man har misslyckats med sin utbildning ska man få en möjlighet att gå på en folkhögskola och på det sättet läsa upp sina betyg, hitta en ny inriktning eller att komma tillbaka in i samhället. Folkhögskolorna spelar en väldigt viktig roll för hela det svenska utbildningssystemet.

För ett par år sedan, i mars 2020, konstaterade världen och Sverige att vi hade en global pandemi. Den påverkade oss alla på ett väldigt brutalt sätt. Det tog väldigt lång tid innan vi som samhälle och flera andra samhällen var igenom pandemin. Men för någon månad sedan konstaterade man att vi inte längre har en pandemi, vilket många av oss har känt ganska länge.

I ett läge där vi som land tillsammans med andra länder inte längre lever i en pandemi är det ganska logiskt att de tillfälliga pengar man sköt till under pandemin inte längre skjuts till. Det vore konstigt om man gjorde på något annat sätt.

Alla har arbetat och känt till att förutsättningarna är att det är tillfälliga pengar som har spelat en viktig roll under pandemin. Men när pandemin inte längre finns har de inte längre samma roll.

Det är samtidigt viktigt att säga att folkhögskolorna spelar en viktig roll i det utbildningssystem vi har, och de kommer att spela en väldigt viktig roll framåt.

Det ger möjlighet för människor att få en andra chans. Det ger möjlighet för människor att hitta utbildningar som de inte hittar någon annanstans. De spelar en viktig roll i den flora av olika utbildningar som finns i Sverige.

1 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 17 ANNETTE RYDELL (S):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Jag har varit ute och besökt folkhögskolor. Jag har varit på Valjeviken, där de har deltagare med funktionsnedsättningar. Verksamheten som de driver där har varit helt fantastisk.

Jag sa i mitt anförande i går att man får rysningar när man ser deltagarna utvecklas. Man känner i hela kroppen att det är en extremt viktig skolform för människor som inte passar in i den vanliga normen.

Men ser utvecklingen hos dem. De har gått från att ha varit inbundna, inte pratat eller kunnat umgås i folksamlingar till att stå och prata inför människor, få en utbildning, gå en utbildning och klara den. De har kunnat komma ut i sysselsättning, få ett arbete och har kunnat känna en stor delaktighet i samhället. Det är för mig någonting otroligt viktigt.

Vi var och talade med Litorina och elever från i stort sett hela världen. Det är en skola där man bara pratar svenska. De lär av varandra, och de samarbetar. De får en trygghet i att de känner en väldigt stor gemenskap.

En del har varit där i en månad, en del i sex månader och en del i tre månader. Ändå bildas de tillsammans. De får en möjlighet att komma ut och komma vidare på arbetsmarknaden för att kunna forma sig ett eget liv.

Jag själv har barn som till exempel inte passade in i gymnasieformen och som har gått på folkhögskola. Det har också gett någonting. Den ena dottern sa att det var det bästa hon hade gjort i hela sitt liv att gå på folkhögskola och känna den gemenskap som man kände där.

Jag har en liten fråga och en liten känsla som gäller studieförbunden. Vi vet att Sverigedemokraterna har motioner om till exempel Ibn Rushd. De trycker på att det har kriminell verksamhet. Vi har de diskussionerna, och de talar om ABF:s existens på grund av oegentligheter och fusk som har varit. De drar egentligen alla över en kam.

Eftersom de specifikt pekar på de två studieförbunden funderar jag. De nedskärningar som görs har en anledning från detta. Det är jag helt övertygad om. Men det påverkar alla andra studieförbund. Det kommer också att påverka folkhögskolorna.

Folkhögskolornas uppdelning mot studieförbunden gör att det blir en kil emellan. De har haft ett jättebra samarbete innan. Nu ser man att pengapåsen lyfts över till folkhögskolorna och dras från studieförbunden.

Jag tror inte att anslagen kommer att bli större. Men pengarna flyttas från studieförbunden till folkhögskolorna. Samarbetet däremellan har varit en grund för många. De har till exempel gått på utbildning hos studieförbunden för att lära sig någonting för att sedan kunna gå vidare på folkhögskolorna. Den möjligheten kan faktiskt minska.

Jag hade varit väldigt tacksam för en konsekvensanalys av hur man tror att detta kommer att bli i slutändan. Vilka åtgärder kommer att göras för att göra det möjligt för alla människor i samhället att få en andra chans, som ministern själv sa innan?

Anf. 18 NIKLAS SIGVARDSSON (S):

Herr talman! Vi kan vara överens om att pandemin är över. Det har man slagit fast, och det är glädjande.

Men det handlar också om prioriteringar. Regeringen hade kunnat göra andra prioriteringar när det gäller utbildningssatsningar. I stället för att trygga rätten till utbildning och vuxenutbildning valde regeringen att inkomstförsäkra höginkomsttagare, däribland oss i den här kammaren. Det var ett val som regeringen gjorde.

Jag vill passa på att fortsätta att prata om folkhögskolorna och om den viktiga del folkhögskolorna gör för att få människor i arbete.

Vid mitt besök på June folkhögskola så sent som i måndags i förra veckan hade jag av en slump möjlighet att under en lunchpaus få sitta ned med några deltagare som efter snart två år är färdiga med sin utbildning. De var otroligt nöjda med den utbildning de hade fått. Många hade redan jobb, och många var på väg in i jobb. De var otroligt glada och förväntansfulla inför att få använda alla sina kunskaper. En del hade det tufft. En del hade haft det tufft tidigare och aldrig någonsin känt att skolan hade passat dem förrän de vid drygt 30 års ålder hamnade på en folkhögskola.

En av deltagarna fick under vårt samtal ett telefonsamtal och lämnade matbordet. Hon kom strax därefter tillbaka – överlycklig! Hon skulle få komma på anställningsintervju för ett jobb hon verkligen ville ha. Den glädje som utbröt inte bara hos henne utan hos alla deltagare visar folkhögskolans storhet.

Jag vill att fler ska kunna känna denna lycka, och därför vill jag fråga utbildningsministern hur han ska göra för att fler ska kunna känna glädjen att lyckas och få möjligheten att komma ut i arbetslivet via folkhögskolan.

Anf. 19 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Det är viktigt att säga och slå fast att det inte sker några besparingar på folkbildningen i Sverige. Det spelar ingen roll hur ofta Socialdemokraterna säger det; det sker alltså inga besparingar på folkbildningen i Sverige.

Det som däremot sker är att vi tycker att det är viktigt att de pengar som används i folkbildningen går till det som det är tänkt att de ska gå till. Pengarna ska inte gå till kriminella aktörer som mjölkar systemet på pengar. Det har uppmärksammats under det senaste halvåret att exempelvis ABF har stora problem med detta, och det vilar ett mycket stort ansvar på inte minst Socialdemokraterna för att komma till rätta med problemet.

Folkhögskolorna är en viktig del i vår svenska utbildningsflora. De förändringar vi nu gör i själva förvaltningsmodellen är någonting vi gör för att verksamheterna ser väldigt olika ut och har olika förutsättningar. Jag konstaterar också att folkhögskolorna har tagit emot detta med viss nyfikenhet och på flera håll också välkomnat det.

Vi har stora ambitioner med folkbildningen, och vi har stora ambitioner med folkhögskolorna. Vi har väldigt höga ambitioner med utbildningen generellt, och vi gör nu stora investeringar i utbildning för att göra det möjligt för fler människor att ta del av en utbildning, få bli sitt bästa jag och kunna komma in på arbetsmarknaden.

Det handlar om breda reformer. Det handlar om yrkesutbildningar, och det handlar om komvux. Det handlar också om att vi som sagt har höga ambitioner när det kommer till folkbildning och folkhögskolor.

Anf. 20 ANNETTE RYDELL (S):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Jag vill vara tydlig med att vi socialdemokrater aldrig står bakom fusk eller användning av skattepengar till sådant som de inte ska gå till. Därför tillsatte vi en utredning för att komma till rätta med de här sakerna. Det är absolut våra intentioner att skattepengar ska gå till de saker som de ska gå till – till den verksamhet som de är menade att gå till.

Jag skulle vilja ha någon form av garanti från ministern att de steg som nu tas genom att separera studieförbunden från folkhögskolorna inte kommer att leda till någon framtida nedmontering av folkbildningen i dess helhet. Jag har pratat med många som har en liten känsla av att det här är ett steg mot någonting som vi inte vill se. Jag förmodar, hoppas och tror att ministern värnar folkbildningen så pass mycket att han kan ge en garanti för att det här inte är början till slutet för folkbildningen.

Anf. 21 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Tack till interpellanten och för hennes engagemang i frågorna! Jag tror att vi är helt överens om vikten av att verksamheten inte präglas av fusk och båg och att vi kommer till rätta med de aktörer som mjölkar systemet på skattepengar.

Ledamotens tidigare arbetskamrater inom industrin ska kunna gå till jobbet klockan 6.15 eller 6.30 och känna sig trygga med att vi vill att pengarna ska användas på rätt sätt. Jag tror inte någonting annat än att ledamoten och ledamotens parti har samma inställning som regeringen i detta.

Med det sagt är det ändå viktigt att vi vidtar åtgärder. Det är inte bara viktigt att vi har höga ambitioner och en stark politisk vilja att pengarna ska gå till rätt saker, utan vi måste också ha säkerhetsnålar och säkerhetsventiler i systemet som gör att det inte går att fuska eller är väsentligt mycket svårare att fuska än det är i dag. Regeringen vidtar en rad åtgärder just nu, och jag utesluter inte att vi längre fram kommer att behöva göra mer. Jag tror att det är väldigt viktigt.

Vi gör detta därför att vi har höga ambitioner när det gäller folkbildningen, och vi tror att den spelar en viktig roll i demokratin för att bygga tillit i samhället. Den är också viktig när det gäller att skapa möjligheter för människor till en bra fritid. Tack vare och med hjälp av folkhögskolor och studieförbund kan man växa som människa, och de spelar som sagt en viktig roll i vår demokrati.

Allra sist, herr talman, vill jag tacka för interpellationen och tacka ledamoten för det fina och stora engagemang som visas i debatten.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2022/23:349 om universitetsstyrelsernas mandatperioder

Anf. 22 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Lorena Delgado Varas har frågat mig om regeringen avser att tänka om och förlänga mandatperioderna för lärosätenas styrelser när den ser hur högskolesektorn reagerat. Hon har också frågat vilka åtgär-

der regeringen avser att vidta för att stärka den akademiska friheten. Vidare har hon frågat om regeringen avser att ändra processen för hur styrelseledamöter utses, och i så fall hur. Slutligen har Lorena Delgado Varas frågat i vilken utsträckning jag avser att samverka med Sverigedemokraterna inför utseendet av nya nomineringspersoner nästa gång styrelseledamöter ska utses och i vilken utsträckning jag avser att samverka med Sverigedemokraterna inför att nya styrelseledamöter ska utses.

Jag välkomnar debatten och det engagemang som finns för frågan hos företrädare för landets lärosäten, men regeringen står fast vid vårt beslut att utse ledamöterna för en kortare period än vanligt. Bakgrunden är det säkerhetspolitiska läget och behovet av sådan kompetens i styrelserna. Tanken är inte att styrelsen ska besluta i enskilda säkerhetsärenden, utan den ska kunna hantera övergripande och strategiska frågor så att hela lärosätets verksamhet beaktar säkerhetsfrågorna.

Regeringen lägger nu om säkerhetspolitiken, och det berör hela samhället – även universitet och högskolor. För universitet och högskolor handlar det om att de behöver ha en större förståelse för risker i det nya säkerhetsläget. Vi behöver nu se till helhetsbilden och noga överväga vilka åtgärder som är nödvändiga för att öka säkerheten vid universitet och högskolor. Syftet med den kortare mandatperioden för lärosätenas styrelser är att inom kortaste möjliga tid kunna säkerställa att det finns kunskap om och erfarenhet av frågor om säkerhet i lärosätenas styrelser.

Även om regeringen nu aviserar en översyn är vår utgångspunkt att även fortsättningsvis värna om lärosätenas särart och autonomi. Regeringen kommer inte att ändra den särskilda process som i dag finns för att utse externa ledamöter i lärosätenas styrelser. Förfarandet med två nomineringspersoner för varje lärosäte som tar fram förslag till styrelseledamöter kommer således att finnas kvar. Den styrelse som tillträder därefter ska sitta i normala tre år.

Regeringen beslutade om förordnanden av externa ledamöter, inklusive ordförande, i styrelserna för statliga universitet och högskolor den 27 april. Besluten är fattade av regeringen. Inga andra partier i riksdagen har varit involverade. Så kommer det vara även fortsättningsvis. Detta gäller för både beslut om nomineringspersoner och styrelseledamöter för universitet och högskolor.

Universitet och högskolor ska präglas av öppenhet, akademisk frihet och av forskares möjligheter att fritt dela resultat, till exempel med forskare i andra länder. Dessa värden är otroligt viktiga och behöver värnas och skyddas.

Avslutningsvis vill jag understryka att regeringen har förtroende för de styrelseordförande och styrelseledamöter som utsågs i april. Min uppmaning till dessa är att de ska utföra sitt uppdrag så som de skulle ha gjort om mandatperioden inte hade förkortats, med långsiktighet och kontinuitet och lärosätets bästa i åtanke.

Anf. 23 LORENA DELGADO VARAS (V):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Om nu styrelserna ska hantera övergripande och strategiska frågor för att hela verksamheten, alltså universiteten och högskolorna, ska öka sina säkerhetsåtgärder och kompetenser är väl inte svaret att korta ned mandatperioderna? Och frågan är vad som kommer efteråt.

Att lägga till parametrar så att personerna som ingår i styrelsen har en tydligare säkerhetskompetens tror jag själv och många med mig inte är en lyckad modell. Dels jobbar lärosätena redan med frågan, dels låter det för mig och många andra som att regeringen vill precisera vem som ska sitta där eller inte. Genom att korta ned mandatperioden har man skapat osäkerhet, och man stressar fram ett arbete som hade behövt utföras på ett mycket mer kontinuerligt och inkluderande sätt.

Det underminerar också känslan för de valda styrelseledamöterna av att de verkligen har fullt förtroende i sitt arbete. Ministern säger att regeringen har förtroende, men man har uppenbarligen inte förtroende nog att kunna hantera detta på ett demokratiskt sätt, där de nya styrelserna involveras i säkerhetsarbetet i stället för att möta ett chockartat besked. Ingen visste ju att detta skulle komma.

Jag kan också känna att det är lite problematiskt när regeringen först säger att man inte kommer att ändra någonting i processen utan bara ska göra en översyn men samtidigt börjar med att förkorta mandatperioden. Det är ju mycket som har sagts i den här frågan. Universiteten och högskolorna har tydligt sagt vad de tycker om frågan, och det är inte positiva ord.

Detta är en tid då vi har stort behov av att stärka förtroendet mellan politiken och den akademiska världen, inte bara i Sverige. Globalt går man mot mer auktoritarism och minskat demokratiskt utrymme. Många gånger ifrågasätts forskare och andra av politiker. Det är faktiskt väldigt sorgligt att man tog detta steg på det här sättet, men det var kanske inte helt oväntat när man tänker på de samarbetspartier ni i regeringen har.

Känner inte ministern att man behöver ge lite mer konkreta svar på vad man vill uppnå med detta och vilka parametrar man pratar om? Kanske borde man också erkänna inför universitetens styrelser att det fanns en avsaknad av process och transparens.

Anf. 24 MATS WIKING (S):

Herr talman! Jag ska tala lite på samma tema här. Vi socialdemokrater har under en längre tid haft väldigt mycket kontakt med våra lärosäten. Vi har haft mycket dialoger. Vi har matchat mycket positiv energi och framåtanda med beskrivningar om hur akademin tillsammans med riksdagen kan utveckla högre utbildning och forskning.

Den senaste tiden kan vi dock konstatera att kritiken har varit tung mot statsrådet Mats Persson. Det gäller hur regeringen abrupt har agerat för att förkorta mandatperioderna för de externa ledamöterna i de statliga lärosätenas styrelser från tre år till 17 månader.

Vi har, precis som vi sa i utskottet, full respekt för det säkerhetspolitiska läget, att det är mycket allvarligt och att lärosätena behöver förhålla sig till det. Men i stället för att rusa blint på bollen tycker vi att man ska se vilka möjligheter som finns att i dialog med lärosätenas nya styrelser hantera säkerhetsläget. Annars leder det givetvis till att våra lärosäten upplever att den akademiska friheten och lärosätenas självständighet är hotade. Det måste finnas bättre sätt att försäkra sig om att lärosätena med styrelserna i spetsen har den kompetens som krävs.

I och med regeringens agerande ifrågasätts också processen med att utse externa ledamöter i lärosätenas styrelser. Vi ser en process där det tidigare har varit viktigt att politiken inte skulle definiera vilka kompetenser som de externa ledamöterna i styrelserna ska ha. Det har varit viktigt för att värna den akademiska friheten, och det tror jag att också Liberalerna har stått bakom. Nu frångår regeringen denna viktiga princip genom att avisera att man vill reglera att de externa ledamöterna ska ha säkerhetspolitisk kompetens – i alla fall enligt utbildningsministern – och genom att säga att de som har utnämnts inte är tillräckligt säkerhetsprövade, enligt finansministern. Då är det svårt för dem som nu valts att inte känna sig ifrågasatta.

Min fråga till statsrådet är: Hur avser statsrådet att säkerställa den akademiska friheten i processen med att utse externa ledamöter i lärosätenas styrelser?

Anf. 25 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Låt mig börja med att säga att det är klart att jag så här i efterhand kan vara självkritisk när det gäller hur vi har informerat om detta. Det är klart att vi kunde ha informerat på ett bättre sätt gentemot våra ordförande och våra lärosäten. Det är något som vi självkritiskt tar till oss och får bära med oss i det framtida arbetet. Vi kunde ha informerat om det på ett annat sätt.

När det gäller själva sakfrågan vidhåller jag att det finns ett behov av större säkerhetspolitisk kompetens, och det gäller brett på våra lärosäten.

Regeringen styr på olika sätt. De kriterier som finns för våra styrelser är ju ett sätt. Men lika viktigt eller kanske ännu viktigare är hur våra lärosäten arbetar med detta i det dagliga operativa arbetet. Där vidtog regeringen åtgärder i december genom att vi i regleringsbrevet framhöll behovet av att inte minst jobba med informationssäkerhet.

Regeringen ser just nu över behovet av nationella riktlinjer när det gäller säkerhetsfrågor, eftersom detta saknas i dag. Vi ser också över vad vi kan lära av andra länder och på vilket sätt Sverige kan flytta fram positionerna i den här typen av frågor.

Herr talman! Bakgrunden är att Sverige befinner sig i ett nytt säkerhetspolitiskt läge. Det gäller i allmänhet, men det gäller inte minst våra lärosäten, våra universitet och högskolor. Våra myndigheter, däribland Säpo, framhåller att det finns personer på lärosätena som har spionerat åt främmande makt. Detta säger alltså Säpo, en av våra myndigheter. Det är klart att regeringen, som ytterst är ansvarig för Sverige, inte kan stå med armarna i kors och titta på när Sverige är utsatt för helt andra yttre hot än tidigare.

Säpo pekar i synnerhet ut tre länder: Ryssland, Kina och Iran. Inte minst innebär det strategiska arbete som Kina bedriver att Sverige som nation står inför helt nya frågeställningar. Inte minst är lärosätena en del av detta. I Säpos årsrapport, i Musts årsrapport och i FOI:s granskningar lyfter man särskilt fram våra lärosäten som sårbara i detta.

Min bedömning är att Sverige ligger efter andra länder och behöver göra mer. Därför bedriver vi nu ett intensivt arbete för att flytta fram våra positioner och vidta skarpa åtgärder för att hantera den här typen av frågor.

Herr talman! Interpellanterna ställer frågor till mig om akademisk frihet. Akademisk frihet har ju flera lager. Ett sådant lager, eller en sådan dimension, handlar om lärosätenas autonomi och självständighet, något som är viktigt och som inte minst mitt eget parti har drivit under många år.

En annan dimension handlar om den enskilda forskarens akademiska frihet. Där vidtar regeringen nu ett antal åtgärder som borde ha gjorts för länge sedan. Exempelvis skärper vi det straffrättsliga skyddet för rektorer och professorer vid hot och våld. Vi avser också att tillsätta en utredning för att förändra systemet med etikprövning, ett område som många forskare uppfattar inkräktar på deras akademiska frihet.

Regeringen gör alltså en rad reformer för att förbättra den akademiska friheten. Det är reformer som borde ha varit gjorda redan, men bättre sent än aldrig.

Anf. 26 LORENA DELGADO VARAS (V):

Herr talman! Tack för svaret, ministern! Det är ändå bra att man erkänner att det kunde ha gjorts annorlunda. Jag tänker att det kanske inte hade krävts så många steg för att göra det på ett annat sätt.

Jag vill ta upp det som också har diskuterats kring Sverigedemokraternas roll. Det är inte så konstigt att folk undrar om Sverigedemokraterna är pådrivande, även om de har sagt att det inte är så. De har ju dragit in en rad politiska frågor som är odemokratiska i bland annat Tidöavtalet. Det här känns som ytterligare en sådan fråga.

Vi pratar om säkerhet gentemot vissa imperialistiska stater, vissa diktaturer eller helt enkelt länder som inte arbetar på ett sjyst sätt för att stärka sin konkurrenskraft. Säkerhetsfrågan är någonting som nämns gång på gång som en anledning att kunna göra de här kanske odemokratiska förändringarna.

Självklart är säkerhetsfrågan viktig, vilket även den andra ledamoten nämnde tidigare i sitt inlägg, och självklart vill vi inte att vårt relativt öppna samhälle ska utnyttjas av odemokratiska krafter. Men utvecklingen kan ju inte gå mot att vi utvecklas på samma sätt som de länder vi kritiserar. Det finns flera exempel. Kina har till exempel en statlig medlem i varje företagsstyrelse för de utländska företag som investerar i Kina. Är det en väg vi ska gå? Jag hoppas verkligen inte det.

Ungern är ett annat exempel. Det är ett land som har prisats av samma parti som jag nämnde tidigare men som inte kan leva upp till de grundläggande kraven på en demokrati och rättsstat. Ungern har infört någonting som kallas för Lex CEU, krav som innebar att rätten att bedriva utbildningsverksamhet inte längre bygger på professionella kriterier utan mer på politiska kriterier. Propositionen begränsar möjligheten för utomeuropeiska universitet att ingå samarbete med ungerska universitet.

Själva propositionen utarbetades i fullständig sekretess och drevs igenom inom några dagar utan att oppositionen kunde säga så mycket om det. Det man egentligen avsåg var att attackera till exempel genusstudier, hbtq-arbete, miljö- och klimatarbete och så vidare. Den ungerska regeringen pekade då på behovet av mer nationalism och stärkt säkerhet, men egentligen ville man attackera vissa frågor politiskt genom att inskränka den akademiska friheten.

Det visar hur viktigt det här är. Vi måste hela tiden förhålla oss till de demokratiska spelreglerna. Jag tror på att förändringar måste ske demokratiskt och transparent. Kanske kunde utskottet ha informerats kring säkerhetsfrågan på ett mer transparent sätt, och kanske hade man då hittat steg för att bemöta frågan på ett annat vis.

Anf. 27 MATS WIKING (S):

Herr talman! Att Sveriges säkerhetsläge har förändrats är vi socialdemokrater och regeringen helt överens om. Samtidigt vet både utbildningsministern och undertecknad att våra lärosäten är väl medvetna om det spända säkerhetsläget. Här behöver säkert våra lärosäten, precis som övriga samhället, bli bättre i sitt säkerhetstänk. Där har ministern rätt.

Utifrån resonemanget att man behöver få in ledamöter med mer säkerhetspolitisk kunskap är det därför intressant att resonera om hur regeringen tänker. Frågan är hur och vem som ska sköta rekryteringen av de nya externa styrelseledamöterna. Kommer regeringen att använda sig av samma rekryteringsmetod som när man tog fram nuvarande styrelser? Eller kommer man att använda sig av en annan metod? I så fall vilken?

Jag är också lite nyfiken på hur någon ska utse vilka som ska lämna styrelserna efter 17 månader. Vilka kriterier kommer då att användas?

Sist men inte minst: Vilka speciella uppgifter ska de nya styrelsemedlemmarna ha i den nygamla styrelsen efter 17 månader för att motsvara regeringens krav?

Anf. 28 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Jag ska börja med Mats Wikings frågor och läser innantill från interpellationssvaret: ”Regeringen kommer inte att ändra den särskilda processen som i dag finns för att utse externa ledamöter i lärosätenas styrelser. Förfarandet med två nomineringspersoner för varje lärosäte som tar fram förslag till styrelseledamöter kommer således att finnas kvar.” Detta finns i både det muntliga och skriftliga interpellationssvaret. Jag hoppas att det är tydligt nog för ledamöten.

Lorena Delgado Varas undrar om Sverige är på väg att bli Kina, det vill säga en kommunistisk diktatur där staten styr företag och alla sfärer i samhället. Svaret är nej. Sverige är inte på väg att bli Kina.

Är Sverige på väg att bli Ungern, där politiker beordrar nedläggning av vissa privat ägda universitet eller försöker politiskt styra vad forskare får forska om? Svaret är nej. Det regeringen gör är tvärtom precis det motsatta.

Regeringen går alltså i motsatt riktning och går betydligt längre än vad den rödgröna regeringen gjorde, det vill säga vi stärker nu enskilda professorers och lektors skydd vid hot och våld. Det här är något reellt som har ökat i omfattning, och nu stärker vi den enskilda forskarens och den enskilda lärarens skydd straffrättsligt.

Vi kommer att tillsätta en utredning om etikprövning, något som många enskilda forskare uppfattar hotar deras akademiska frihet eller naggas den i kanten. 2 500 forskare skrev ett upprop till Sveriges politiker om att åtgärda det här systemet, eftersom man tycker att myndigheter lägger sig i vilka frågeställningar den enskilda forskaren får behandla.

Detta är ett regelverk som den socialdemokratiska regeringen är skyldig till och som man lovade att åtgärda men aldrig åtgärdade. Nu ska den borgerliga regeringen tillsätta en utredning för att komma till rätta med problemet.

Det här är ingen ny frågeställning utan en frågeställning som har funnits i flera år, där enskilda forskare har blivit åtalade enligt det regelverk som finns med åtalsskyldighet, det vill säga de har fått hem en lapp i brevlådan om att de riskerar civilrättsligt åtal.

Detta om något inkräktar på den akademiska friheten. Det är en problematik som har varit känd i flera år. Jag har själv ställt socialdemokratiska ministrar till svars gällande detta, men det har inte skett någonting. Nu aviserar regeringen att vi kommer att tillsätta en utredning för att få bukt med detta problem.

Svaret är alltså nej, vi är inte på väg att bli Kina, en kommunistisk diktatur. Nej, vi är heller inte på väg att bli Ungern, utan vi tar steg framåt för att stärka den enskilda forskarens akademiska frihet. Vi tar också steg framåt för att stärka skyddet för den fria forskningen och den fria kunskapsspridningen.

Anf. 29 LORENA DELGADO VARAS (V):

Herr talman! Jag tackar för tydliggörandet att Sverige inte är på väg att bli Ungern eller Kina. Det låter bra. Men det räcker inte med ord, utan processerna måste överensstämja med den bilden.

Som de demokrater vi är anser vi att det är viktigt att ha kunskapen om hur demokratiska processer fungerar, hur man bygger förtroende och hur man utvecklar i stället för att radera. Nu när ministern besvarade bland annat ledamoten Mats Wikings fråga blev det ännu mer otydligt för mig varför man förkortade mandatperioden, om man nu inte avser att ändra själva processen. Då borde dessa personer åtnjuta fullt förtroende. Under tiden kan regeringen göra en utredning och sedan bygga upp arbetet tillsammans med styrelserna på ett mer demokratiskt sätt.

I dag finns andra problem som också leder till minskad akademisk frihet. Universitet och högskolor är underfinansierade. Några ser över hur de ska minska de lärarledda timmarna och använda färre lokaler. Det finns forskare som väljer att sluta som forskare på grund av den ekonomiska osäkerheten. Den ekonomiska osäkerheten gör att man väljer att arbeta med andra frågor än dem man initialt hade tänkt att jobba med. Det är också punkter som bör ingå i frågan om akademisk frihet.

Jag vill passa på att korrigera en sak som ministern besvarade tidigare. Vänsterpartiet var för omställningsstödet, men vi hade tankar om finansieringen. Vi ville att arbetsgivarna skulle ta mer ansvar.

Anf. 30 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Jag tackar interpellanterna för en givande debatt och en trevlig ansats. Det känns som att det finns en samsyn om vikten av att vi arbetar vidare med den typen av frågor.

Låt mig ge ett svar på Lorena Delgado Varas fråga: Vi vidtar åtgärden för att vi så snabbt som möjligt vill få in ny säkerhetspolitisk kompetens. Vi tycker inte att vi kan vänta tre år, utan vi vill få in den kompetensen så snabbt som möjligt. Bakgrunden är naturligtvis det säkerhetspolitiska läget. För att ingjuta allvaret i situationen upprepar jag att vår myndighet

Säpo har larmat om att det finns personer på våra lärosäten som har bedrivit spioneri för främmande makt. Det går inte att nog understryka allvaret i situationen, och det finns också ett nytt säkerhetspolitiskt läge med en helt ny geopolitisk situation.

Det här är inte något som vi säger i fina rum här, utan det här är på allvar och måste omgärda allt vad vi gör.

Regeringen avser att återkomma med fler initiativ om det säkerhetspolitiska perspektivet. Vi undersöker just nu behovet av nationella riktlinjer som ska omfatta hela sektorn. Men vi utesluter inte fler åtgärder därutöver eftersom vi lever i ett helt nytt omvärldsläge.

Herr talman! Allra sist vill jag understryka den akademiska friheten. Regeringen tar frågan på allra största allvar. Vi genomför nu några av de största reformerna i modern tid för att säkerställa att den enskilde forskaren kan lägga mer tid på att undervisa och forska och inte känna sig politiskt styrd i fråga om vilka områden man ska forska om. Man ska känna att man får samhällets stöd i det fall man mot förmodan utsätts för hot eller får våld riktat mot sig. Det är det starkaste, bästa och mest kraftfulla sättet som vi kan stärka den enskilda forskarens akademiska frihet på. Det är oerhört viktigt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.34 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 12 Frågestund

Frågestund

Anf. 31 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag har precis fått information om att vi får hälsa Ålands talman välkommen hit som åhörare under vår frågestund.
(Applåder)

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson, statsrådet Johan Forssell, statsrådet Carl-Oskar Bohlin och statsrådet Romina Pourmokhtari. Arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Frågan ska därmed inte avse till exempel förhållanden inom politiska partier.

1 juni

Frågestund

Anf. 32 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Frågan om varför etableringsjobben dröjer har diskuterats flitigt de senaste veckorna. Arbetsmarknadsministern har dock lovat att de ska komma på plats alldeles snart och att regeringen inte kommer att ge efter för Sverigedemokraterna, som vill stoppa reformen helt och hållet.

Vi socialdemokrater har varit tydliga med att vi kommer att agera i riksdagen om regeringen inte omedelbart tar tag i frågan. Att planlöst analysera en fråga i ett halvår utan att agera håller nämligen inte. Men för oss socialdemokrater är frågan inte bara om och när etableringsjobben kommer på plats utan också hur många som ska få del av reformen. Därför vill jag fråga arbetsmarknadsministern om han kan lova att Sverigedemokraternas krav på att stoppa reformen inte kommer att leda till lägre anslag eller färre etableringsjobb än de som finns planerade i årets budget.

Anf. 33 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! En aktiv arbetsmarknadspolitik med fokus på kvalitet är jätteviktigt. Arbetsmarknadspolitiken är till för de situationer då den ordinarie utbildningen inte har nått ända fram med att göra människor attraktiva på arbetsmarknaden så att de ska kunna få det jobb som är så viktigt för självförsörjning. Frihet och rättvisa stavas ju egen anställning och egen försörjning.

Vi har lagt fram förslag om etableringsjobb och vi har lagt fast dessa i budgeten. Vi har fastslagit detta och sagt att det är på gång, men av skäl som har att göra med risken för att få ett negativt utfall i frågan om statsstöd sedan parterna har gjort en överenskommelse efter det att vi har prövat frågan i EU jobbar vi nu intensivt med att få det på plats. Jag hoppas att varken ledamoten eller jag kommer att bli besviken.

Anf. 34 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Jag kan konstatera att statsrådet varken kan lova eller garantera att det blir några etableringsjobb eller i sådana fall när och hur många de kommer att vara. Statsrådet säger att han gör vad han kan, vilket resulterar i ingenting, för det är Sverigedemokraterna som bestämmer. Jag är faktiskt riktigt orolig.

Anf. 35 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Oro är en ju en väldigt stark drivkraft hos människor för att få någonting gjort, men vad gäller den här frågan står det tydligt i statsbudgeten, och jag har tydligt deklarerat att vi tar vid det arbete som inte minst parterna har gjort för att få fram ett omställningspaket. Detta började 2017. En regering kräver precision, till skillnad från en opposition där man kan veva på lite mer.

Jag vågar nästan lova att vi har detta inom en snar närtid.

Anf. 36 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD):

Fru talman! Enligt betänkandet *Kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd* som överlämnades till regeringen i måndags ska den utlänning som ska beviljas permanent uppehållstillstånd bland annat klara ett hörförståelseprov i det svenska språket som motsvarar nivå A2 enligt den gemensamma europeiska referensramen för språk. Det innebär att man ska förstå meningar som ”vad heter du”, ”var bor du” eller ”tack så mycket”. Enligt betänkandet ska en sådan låg nivå räcka för att utlänningen ska få ett permanent uppehållstillstånd.

Det är uppenbart att en sådan nivå på språket inte kommer att räcka för att komma in på arbetsmarknaden. Det är en nivå som motsvarar vad en sjätteklassare i Sverige behöver kunna för att få betyget E i engelska. Anser integrationsministern att kunskaper i svenska på A2-nivå är tillräckligt för att en person ska uppfattas vara integrerad i samhället samt beviljas ett permanent uppehållstillstånd?

Anf. 37 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Det är väldigt viktigt med krav och möjligheter i integrationspolitiken. Det kanske viktigaste för oss när människor kommer till Sverige är att göra klart för dem att i Sverige måste man lära sig svenska. Det är avgörande för att en integration ska bli möjlig. Sedan ska man skaffa sig ett jobb, bli självförsörjande och sköta sig. Det är inte konstigare än så, och sedan är det bara att köra på och bidra till att bygga Sverige.

Vi tycker att utredningens förslag är i rätt riktning. Det bereds just nu, och jag vill inte säga så mycket just nu om den inriktningen. Vi har också berättat att vi håller på med ett arbete för en Sverigekurs som är mycket bredare och som är till för att man ska förstå det svenska samhället.

Sedan finns det också tankar vad gäller ett medborgarskap i slutändan. För mitt parti och för regeringen är det centralt att vi stärker kraven på svenska för att människor ska kunna integreras i Sverige.

Anf. 38 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD):

Fru talman! Jag vill tacka arbetsmarknads- och integrationsministern för svaret. Det har förts en misslyckad integrationspolitik i decennier, och resultatet av detta kan man se i Sveriges invandrantäta områden.

Det är viktigt att vi framöver har en mer kravbaserad politik gentemot invandrare där vi ställer samma krav på invandrare som vi ställer på resten av befolkningen. Vi kommer alla att vinna på att avsluta de låga förväntningarnas rasism och i stället se potentialen hos alla människor, även dem som kommer från ett annat land.

Anf. 39 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Jag gillar det där sista från frågeställaren: att se potentialen och att se människors möjligheter att bidra i Sverige. Oavsett om man kommer hit på grund av att man har en relation med någon eller om man

kommer som arbetskraftsinvandrare eller om man har sökt och fått asyl har man mycket att bidra med.

Vi måste ha tydliga regler. Min uppfattning i grunden är dock att man ska ha ett annat krav på nivå i svenska när det gäller uppehållstillstånd än vad man kan tycka att man behöver för att kunna bli medborgare i Sverige. Då kan man öka kraven något. Det är alltså två olika prov.

Frivillighet och skydd av skog

Anf. 40 ANDREA ANDERSSON TAY (V):

Fru talman! Regeringen har slagit fast att formellt skydd av skog i första hand ska ske frivilligt från markägarens sida. Samtidigt finns riksdagsbeslut om att skyddsvärda skogar inte ska avverkas och att avsteg från frivilligheten i det formella skyddet får göras när det är befogat, exempelvis om det specifika området bör bevaras till följd av internationella åtaganden eller för andra särskilt angelägna allmänna intressen. Vad särskilt angelägna allmänna intressen betyder är inte definierat.

Min fråga riktar sig till klimat- och miljöministern. När finns det skäl för avsteg från frivilligheten, till exempel för ett område som beskrivs som särskilt skyddsvärt i ett nationellt och även internationellt perspektiv på grund av att området hyser ett mycket stort antal rödlistade arter och utgörs av skogstypen kalkbarrskog med lång skoglig kontinuitet, som är en prioriterad skogstyp för att uppnå Sveriges internationella åtaganden? Är det tillräckligt för att göra undantag från principen att skydd av skog ska vara frivilligt?

Anf. 41 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Sverige är ett skogsland. Skogen i alla dess former är vår kanske värdefullaste naturresurs vad gäller att begränsa och möta klimatförändringar, en ekonomisk resurs och framför allt en ovärderlig och unik källa till biologisk mångfald. Detta är något att värna på många sätt.

Regeringen satsar exempelvis fortsatt på skydd av värdefull natur och beslutade om totalt 1,2 miljarder kronor för detta i 2023 års budgetproposition.

Angående just kontinuitetsskogsbruk finns det inga lagliga hinder för att tillämpa kontinuitetsskogsbruk, och vi värnar förvaltningsprincipen och anser att de svenska skogsägarna tillsammans med entreprenörer kan hitta nya sätt att skapa både hållbara affärsidéer och hållbara ekosystem med långlivad livskraft.

Vi anser att förvaltningsprincipen fungerar väl, och vi arbetar hårt för att på olika sätt värna det hållbara svenska skogsbruket.

Anf. 42 ANDREA ANDERSSON TAY (V):

Fru talman! Det område jag nämnde i min fråga heter Garphytteklint och ligger i Örebro. Länsstyrelsen har försökt skydda skogen, men markägaren vill inte. Myndigheten har då valt att inte bilda reservat med hänvisning till den nya inriktningen om frivillighet. Kommunen har klivit in och försökt stoppa avverkningsmenen fått nej av länsstyrelsen.

Om inte ens ett område med så höga naturvärden som Garphyttelint kan garanteras skydd, hur ska regeringen då se till att skyddsvärda skogar inte avverkas?

Prot. 2022/23:117

1 juni

Frågestund

Anf. 43 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Det är en viktig fråga hur vi på bästa sätt kan förvalta och skydda skog som är viktig för våra naturvärden. Men det är också så att Sverige under lång tid har haft skogsägare som på ett gott sätt har förvaltat skog som de äger. I många fall har de kunnat skydda skog i större utsträckning än andra parter som exempelvis haft en offentlig roll.

Detta är en fråga där vi anser att förvaltarskapstanken gör gott. Vi kommer inte att tvinga några svenska skogsägare att göra på något visst vis, utan vi hoppas att man värnar skogen på det sätt som man traditionellt sett har gjort.

Tolkjänst för döva, hörselskadade och dövblinda

Anf. 44 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C):

Fru talman! För en vecka sedan var jag på ett riksdagsseminarium om dövas, hörselskadades och dövblindas möjlighet att komma ut i arbetslivet i Sverige.

Den stora begränsningen i dag är möjligheten till tolk på arbetsplatsen eftersom det inte betraktas som en rättighet. I stället är det den enskilda arbetsgivaren som får stå för merparten av kostnaden. Denna problematik uppmärksammades i betänkandet från 2020 års tolktjänstutredning, där ett statligt ansvar föreslås för tolktjänsten kanaliserat via Arbetsförmedlingen. Remissrundan var klar i september förra året, och en majoritet ser positivt på förslaget, inte minst de olika intresseorganisationerna.

Min fråga till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson är: Hur ser ministern på utredningens förslag att förbättra möjligheten till tolktjänst för att göra det lättare att komma in i arbetslivet?

Anf. 45 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Jag tackar för en mycket viktig fråga.

Människor som har behov av tolk för att de har en hörselnedsättning eller dövhet hanteras i dag av regionerna, precis som om de vore sjuka. Så är ju inte fallet, utan de är personer som kan bidra på ett omfattande och bra sätt på den svenska arbetsmarknaden.

När det gäller regelverket för när man har rätt till tolk i dag är rätt mycket av tolktjänsten utformad så att man på en arbetsplats ska få visst stöd och viss hjälp som man har rätt till. Det är korrekt att detta i dag till viss del kanaliseras via Arbetsförmedlingen. Stödinsatserna går alltså inte bara via regionerna. Det blir en passiv närvaro.

Jag utesluter inte på något sätt en förbättring av tolkstödet för att fler människor ska kunna komma in på arbetsmarknaden, och jag bereder detta med ansvariga ministrar på socialdepartementet. Det är detta som är målet.

Anf. 46 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C):

Fru talman! Precis som ministern själv var inne på handlar förslaget från 2020 års tolktjänstutredning om att ge människor möjlighet till delaktighet i samhället, och delaktighet i arbetslivet är en av de viktigaste förutsättningarna för detta.

På det seminarium som jag deltog i uttalade sig samtliga partier positivt till innehållet i utredningens betänkande, inte minst Liberalernas företrädare. Därför vill jag höra ministern uttala tydligt var man står i denna fråga och när vi kan förvänta oss en proposition om detta på riksdagens bord.

Anf. 47 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Regeringens synpunkt är att vi ska se till att människor har rätt till den här typen av tolk. Det är inte någon sorts välgörenhet, utan det är en rättighetsfråga. Man ska kunna bidra, man ska kunna jobba och man ska kunna göra det i olika befattningar i näringsliv, organisationer och offentlig förvaltning. Det är jätteviktigt.

Regeringen bereder frågan om det skulle bli bättre om det flyttas. Målet är att människor ska få tolk och att de ska få detta i de fall det krävs för en modern arbetsmarknad. Det är detta resultat vi är ute efter, inte organisatoriska förändringar i statens förvaltning.

Situationen för hbtqi-personer i Uganda

Anf. 48 JACOB RISBERG (MP):

Fru talman! Min fråga riktar sig till bistånds- och utrikeshandelsminister Johan Forssell. Både jag och mina två praoelever Alvin och Leo, som har hjälpt mig med dagens fråga och som sitter på läktaren här i dag, och många andra runt om i världen har blivit djupt bedrövade och upprörda av den nya, skrämmande lagstiftningen i Uganda, som bland annat kan innebära dödsstraff för homosexuella.

Biståndsministern har twittrat att regeringen nu ska se över den nya lagen och bedöma hur regeringen bäst kan arbeta för en förändring. Statsrådet nämner också att han har framfört kritik till Ugandas regering, men kritik uppfattas ofta som enbart tomma ord om den inte följs av handling.

Min fråga till ministern är därför: Hur ämnar regeringen arbeta för en förändring som i stället stärker hbtqi-personers rättigheter och trygghet i Uganda?

Anf. 49 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Tack för frågan, Alvin och Leo!

Vi i regeringen har tittat på denna fråga ända sedan lagförslaget kom för några månader sedan. Det är ett bedrövligt lagförslag på alla sätt och vis, och förslaget har nu bekräftats av presidenten. Nu verkar det förvisso överklagas till Ugandas högsta domstol. Vi följer denna fråga noga, och det gör vi på plats.

Vår uppfattning i själva sakfrågan är glasklar. Alla människor har rätt att älska vem de vill. Det är en bedrövlig lagstiftning. Tyvärr är Uganda inget undantag i den delen, utan vi ser samma tendens i stora delar av regionen.

Vi kommer nu att titta noga på vilka följder det här kan få för vårt samlade engagemang i Uganda. Det handlar inte bara om bistånd utan också om våra diplomatiska relationer. Sverige är en stor biståndsgivare till Uganda. Nu går det allra mesta av stödet till olika CSO:er, men det finns även en hel del FN-stöd.

Anf. 50 JACOB RISBERG (MP):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Under lång tid har EU arbetat med att få till stånd ett handelsavtal med Östafrikanska gemenskapen, ett avtal som i dag med all sannolikhet skulle bidra till att legitimera bland annat regimen i Uganda.

I ljuset av att stödet till Afrika nu riskerar att skäras ned kraftigt i regeringens slakt av biståndet vill jag fråga: Kan biståndsministern i stället tänka sig att öka det ekonomiska stödet till de organisationer som arbetar med att stärka hbtqi-personers rättigheter och dem som arbetar rättsligt med att försöka överklaga Ugandas nya fruktansvärda lagstiftning?

Anf. 51 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Vi lämnar nu den gamla och ineffektiva biståndspolitik, som Miljöpartiet till stor del är arkitekt till. Där har handel och bistånd varit två olika delar. Vi lämnar nu den eftersom den inte har fungerat. Resultaten är alldeles för dåliga. Det ser vi både i Uganda och i en lång rad andra länder.

Vi tror väldigt mycket på handel som en positiv kraft för att fler människor ska kunna göra det som de inte har lyckats göra under den gamla biståndspolitik, nämligen häva sig upp ur fattigdom och skapa tillväxt och ekonomiska förutsättningar för att kunna skaffa sig ett bättre liv och inte behöva drabbas av sina föräldrars fattigdom. Det kommer vi att fortsätta arbeta med i den nya regeringen.

Det civila försvaret

Anf. 52 LARS PÜSS (M):

Fru talman! Under över ett års tid har vi kunnat följa det orättfärdiga invasionskrig som Ryssland bedriver mot Ukraina. Krigsbrotten staplas på hög i parti och minut, och ansträngningarna för det ukrainska samhället har varit enorma. Elförsörjning, livsmedel, medicinsk utrustning – listan kan göras hur lång som helst på förnödenheter som saknas.

Det är uppenbart att många länder just nu ser över sina egna strategier när det gäller både det militära och det civila försvaret. Här i Sverige har arbetet med upprustningen av vår egen förmåga inom totalförsvaret i allra högsta grad intensifierats.

Jag ser dock för egen del att utmaningarna är störst på just det civila området, eftersom vi i princip börjar om från noll.

Vad anser statsrådet Bohlin vara de viktigaste lärdomarna från kriget i Ukraina att ta med sig in i arbetet för att stärka det civila försvaret?

Anf. 53 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Jag tackar Lars Püss för frågan.

Jag kom i lördags, tillsammans med försvarsministern, hem från en resa till Ukraina. Erfarenheterna därifrån är naturligtvis många och starka.

Slutsatserna här i Sverige från alla aktörer som har en roll i det svenska totalförsvaret, vilket är alla svenskar, alla myndigheter, alla företag, alla kommuner och alla regioner, bör vara att vi måste förstå att det pågår ett krig på den europeiska kontinenten på ett kortare avstånd än härifrån till Luleå. Vi behöver arbeta där vi står. Det betyder att jag inte vill höra att någon säger att vi inte kan göra någonting för att vi inte har resurser. Alla behöver gräva där de står. Regeringen skjuter till mer än 1 miljard kronor till det civila försvaret, utöver den bana som lades fast i försvarsbeslutet. Men alla måste gräva där de står just nu.

Anf. 54 LARS PÜSS (M):

Fru talman! Tack för svaret, Carl-Oskar Bohlin. Området civilt försvar spänner över ett väldigt stort antal frågor, och många av dem ligger inte ens inom Försvarsdepartementet. Det handlar inte enbart om vår förmåga att stå emot ett väpnat anfall utan också om att kunna hantera kriser av olika slag.

Var ser statsrådet att de största utmaningarna finns just nu, förutom de som han nu nämnde, för att vi ska kunna öka vår förmåga inom det civila försvaret?

Anf. 55 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Samlat kan jag säga att civilt försvar väldigt mycket handlar om att bygga ett samhälle utan svaga länkar. Vi vet vilka våra svaga länkar är. Vi måste täppa till dem, och vi måste skapa en bredare robusthet över linjen för att inte öppna sårbarheter där en antagonist kan exploatera och angripa Sverige. Detta är ett arbete som sker på varje departement. Det innebär att vi återupprättar totalförsvarsplaneringen i Sverige, och det ser jag som en mycket central och viktig uppgift.

Den småskaliga vattenkraften

Anf. 56 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Fru talman! Min fråga går till miljöministern.

Riksdagen har tidigare i ett tillkännagivande signalerat att man vill att omprövning av vattenkraft ska ske på ett mer positivt sätt utifrån vattenkraftens förutsättningar och att hänsyn även ska tas till EU-rätt. På samma sätt betonas i Tidöavtalet fiskvandringvägar, kulturhistoria, mer elförsörjning och att det inte ska bli orimliga kostnader.

Trots alla dessa rätt så tydliga signaler ser vi tyvärr att myndighetspersoner fortsätter att göra det svårt för den småskaliga vattenkraften. Vi vet att den småskaliga vattenkraften skulle kunna öka sin produktion om man får helt andra förutsättningar. LRF gör bedömningen att det handlar om ungefär 3 500 vattenkraftverk som har förmåga att ge oss en stabil energi.

Min fråga är: Vad gör regeringen nu för att underlätta för den småskaliga vattenkraften?

Anf. 57 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Jag tackar ledamoten Jacobsson för en god fråga.

Vi har pausat de miljöprövningar av vattenkraften som har pågått. Det har vi gjort helt enkelt eftersom vi har ett otroligt skört energisystem just nu. Vi i denna regering är självklart måna om att göra ordentliga miljöprövningar. Men att göra det under de förhållanden som man har gjort tidigare anser vi inte träffar på rätt sätt. Därför är detta pausat under ett år.

Detta år vill vi såklart ta vara på genom att föra dialog med dem som äger småskalig vattenkraft men också se över hur dessa prövningar går till så att man kan göra dem på ett mer lämpligt sätt.

Anf. 58 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Fru talman! Jag tycker att det är väldigt bra att regeringen har pausat miljöprövningarna. Tyvärr har myndigheterna inte pausat, utan det pågår processer där de mer eller mindre tvingar sig på den småskaliga vattenkraften. Jag har sett det hemma i Uddevalla, vilket är djupt beklagligt.

Men det finns också en annan sida som vi har talat väldigt lite om i denna process, och det är de 10 000–11 000 dammar som egentligen skyddar vårt vatten. Vi ser nu att klimatet tyvärr blir varmare. Det kommer troligtvis att innebära att vi får mer vattenbrist. LRF pekar på att det finns 10 000–11 000 dammar som behöver hanteras. Vad gör regeringen för att skydda även dessa dammar?

Anf. 59 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Vi bedriver ett väldigt idogt arbete med mycket dialog, även med dem som äger vattenkraften. Det är särskilt viktigt. Det är beklagligt att höra det som ledamoten lyfter fram om att myndigheter på olika sätt gör saker som på ett negativt sätt drabbar dem som äger vattenkraft. Vi ska ta en titt på vad som gäller där. Det är nämligen så att de som äger dessa vattenkraftverk vill se till att deras vattenkraft sköts och att de har en god miljö för både fiskar och andra arter som lever i vattnet.

Vi vet alltså att det genom samverkan går att hitta goda vägar som värnar både energitillförseln och miljön.

Kommuner och regioner i den klimatpolitiska handlingsplanen

Anf. 60 AMIR JAWAD (L):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Romina Pourmokhtari.

Just nu pågår det ett omfattande arbete med den kommande klimatpolitiska handlingsplanen, där flera instanser är inbjudna att delta i denna ganska viktiga process. I detta beredningsarbete har kommunernas roll lyfts fram ganska flitigt. Kommunerna spelar en viktig roll i detta som kravställare och som lokala aktörer som har god kännedom om det lokala näringslivet.

Kollar man i södra Sverige är Lund, Malmö och inte minst Helsingborg klimatledande i många avseenden.

Med anledning av det pågående arbetet är min fråga till klimat- och miljöministern: På vilket sätt vill statsrådet och regeringen inkludera kommuner och regioner i den kommande klimatpolitiska handlingsplanen?

Anf. 61 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Jag tackar ledamoten Jawad för en bra fråga.

Kommuner och regioner är verkligen helt avgörande i fråga om hur vi uppfyller och genomför hela vår omställning av samhället. Här handlar det om väldigt många olika delar, mycket för att de industrier som verkar i våra olika kommuner och regioner ska kunna ställa om. Då kan det handla om att exempelvis bidra till Sveriges konkurrenskraft genom att man ser till att de nya, gröna industrierna vet att det finns välfungerande samhällstjänster runt omkring. Det kan röra saker som skola, sjukvård och boenden för anställda. Det handlar alltså även om kommunernas och regionernas klassiska saker som ska tillhandahållas.

Utöver det vet vi att det finns ett stort engagemang för att verka för omställningen, och vi för en god dialog med alla parter. Jag kan inte föregripa detta mer än så och berätta vad som kommer att stå i klimathandlingsplanen. Men självfallet är kommunerna och regionerna djupt involverade i själva omställningen för Sverige.

Anf. 62 AMIR JAWAD (L):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för ett väldigt bra svar. Jag är väldigt glad över regeringens inställning och att man ser kommuner och regioner som en väldigt positiv kraft i det kommande arbetet. Och jag ser fram emot att följa denna utveckling.

Anf. 63 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Det finns, som sagt, många förslag i det nuvarande utkastet – så mycket kan jag säga – som självklart rör våra kommuner och regioner, men de är också beroende av budgetprocessen. Man får helt enkelt hålla till godo och se fram emot de förslag som vi arbetar med.

Investeringsstöd till CCS-projekt i avfallsbranschen

Anf. 64 ARWIN SOHRABI (S):

Fru talman! Avfallsbranschen är en av en handfull branscher där CCS är den främsta möjligheten att få bort den fossila koldioxiden.

Regeringen har presenterat ett uppdrag att utreda styrmedel för att fånga in och använda koldioxid. Dock har regeringen sagt att utredningens syfte är att stötta omställningen av cementproduktion och raffinaderier. Det är därför i nuläget högst oklart om detta spår ska utformas för att passa avfallsförbränningsanläggningar eller om dessa ens får inkluderas i utredningen. Eftersom avfallsbranschen, exempelvis skånska Sysav, redan i dag studerar lösningar med CCS skapar detta besked viss ovälkommen osäkerhet.

Denna typ av satsningar behöver långsiktighet, inte minst i finansieringen. Annars är risken att Sverige går miste om möjligheter till enorma utsläppsminskningar. Min fråga till statsrådet Pourmokhtari är därför på vilket sätt statsrådet ser att investeringsstödet ska utformas för att CCS-projekt ska kunna realiseras även inom avfallsbranschen.

Anf. 65 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Jag tackar ledamoten Sohrabi för en väldigt klok fråga.

Koldioxidinfångning och andra tekniker, som CCS och även BECCS, kan användas inom många olika sektorer. Det vi är väldigt måna om – och jag utgår från att även ett parti som Socialdemokraterna är måna om det – är att CCS och carbon capture-teknik inte ska stå mot utsläppsminskningar. Vi måste ju arbeta väldigt hårt med att alla de verksamheter som genererar utsläpp ska minska dem; det ska vara fokus i vårt klimatomställningsarbete.

Det finns dock sektorer där det helt enkelt inte går att använda sådana tekniker, och carbon capture är självklart ett utmärkt medel för de sektorernas omställning. Vi benämner cementproduktion och raffinaderier som exempel på dessa, men att öppna för andra sektorer som absolut inte har möjlighet att ställa om på andra sätt är något man kan se över.

Anf. 66 ARWIN SOHRABI (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret, och jag tackar för engagemanget – även om det fanns viss otydlighet i svaret gällande om investeringsstödet även kommer att omfatta avfallsbranschen. Jag vill än en gång lyfta fram att just denna bransch är en av en handfull branscher där CCS är den främsta möjligheten. Jag ser därför fortsatt fram emot att ta del av vad regeringen planerar att göra på detta område. Jag hoppas också att även avfallsbranschen kan inkluderas i den kommande utredningen.

Jag tackar än en gång för svaret.

Anf. 67 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Jag tackar återigen ledamoten för en klok fråga. Jag har inga besked att ge just nu kring exakt hur vi hanterar denna sektor när det gäller investeringsmöjligheter för CCS. Jag vill dock påpeka att vår generella princip är att just koldioxidinfångning ska gälla i de fall det inte finns alternativa möjligheter. Just därför pekar vi ut cementproduktion och raffinaderier som exempel där det, som det ser ut just nu, faktiskt inte finns några tillgängliga tekniker att skala upp.

Det svenska näringslivets roll i utvecklingssamarbetet

Anf. 68 YASMINE ERIKSSON (SD):

Fru talman! Jag riktar min fråga till statsrådet Forssell.

Sedan Sverige fick en ny regering har arbetet med att förbättra det internationella biståndet kunnat påbörjas. En nödvändig reformering av hur de svenska biståndsmiljarderna används är som bekant på gång. Under tiden har regeringen gett Sida i uppdrag att redovisa hur utvecklingssamarbetet används för att generera ytterligare engagemang och finansiering från bland annat den privata sektorn. Myndigheten fick också i uppdrag att analysera möjligheten att stärka det svenska näringslivets roll i utvecklingssamarbetet.

Min fråga är därför vilka lärdomar och slutsatser som statsrådet har kunnat dra av Sidas redovisningar i ämnet samt om vi kan vänta oss en större närvaro av svenska investeringar i utvecklingsländer framöver.

Anf. 69 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Jag tackar Yasmine Eriksson för frågan.

Det stämmer att vi är på gång med en stor förändring av hela den svenska biståndspolitikerna. Jag vill påpeka att förändringen är driven av mottagarländerna, som själva hela tiden efterfrågar mer av investeringar, mer av handel och mer av företag som kommer till dem och skapar en långsiktig tillväxt. De vill ha mindre av de tillfälliga biståndssatsningar vars resultat sällan är särskilt långsiktiga. Att de inte är det ser vi i det faktum att väldigt många länder som under många har fått mycket bistånd fortsätter att vara just beroende av utländskt bistånd.

Slutsatserna är därför att vi på ett helt annat sätt än tidigare måste få ihop handel och bistånd. Det pågår ett arbete med det i detta nu; 2023 kommer att bli ett förändringens år för mycket av biståndspolitikerna. När det gäller just det svenska näringslivet kan jag konstatera att det ligger långt fram på flera områden som är akuta i många av dessa länder – inte minst den gröna omställningen.

Anf. 70 YASMINE ERIKSSON (SD):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

När vi nu gör en omläggning av biståndspolitikerna har vi ju tänkt ha en koppling till migrationen och göra mer insatser för att motverka migration. Där kan handel vara en del genom att människor lyfts ur fattigdom, men vi vill även ställa större krav på att länder ska återta sina medborgare i de fall Sverige vill utvisa dem. Hur ser statsrådet på potentialen att lyckas med detta?

Anf. 71 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Jag tackar för följdfrågan. Det stämmer att vi har problem med att ett antal länder inte gör det de faktiskt har en folkrättslig förpliktelse att göra, nämligen ta emot sina egna medborgare. Där tror vi att ett villkorande av delar av biståndet kan vara ett viktigt instrument, givetvis tillsammans med många andra, i den bilaterala dialogen för att se till att dessa länder tar sitt ansvar. Det pågår ett sådant arbete just nu, och jag har själv fört samtal kring detta med mottagarländer. Jag är förhoppningsfull om att det kommer att ge resultat.

Skydd och skötsel av värdefull natur

Anf. 72 EMMA NOHRÉN (MP):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari. Den handlar om den minskade budgeten för skötsel och skydd av värdefull natur – framför allt skötsel.

Regeringen har tagit bort 45 procent av budgeten för detta, vilket vi har diskuterat många gånger i kammaren under det senaste halvåret. Men nu på våren ser vi resultatet och de svåra avvägningar som görs ute i landet. Att minska budgeten nu när det faktiskt kostar mer pengar att sköta naturen är förödande. Med klimatförändringarna får vi större kostnader då vi har en längre växtperiod och andra arter. Vi har almsjuka, vilket ger sköra, stora träd som gör det farligt att vara ute. Vi ser också invasiva arter komma in.

Jag har fått frågor från utförare. De undrar: Ska vi rädda trehundraåriga ekar eller en slätteräng med hotade arter? Ska vi fortsätta sköta ett område med hotade vildbin, eller ska vi fortsätta arbetet med invasiva arter? Dessa saker står mot varandra. Vad avser regeringen att göra?

Prot. 2022/23:117

1 juni

Frågestund

Anf. 73 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Många har valt att fästa blicken vid en jämförelse mellan tidigare års budget och denna, och då blir nedskärningarna så stora som man nämner eftersom det i förra årets budget lades nästan 4 miljarder enbart på skydd av värdefull natur. Det är ju fantastiskt när man kan lägga sådana summor, men jag tror inte att det undgår någon att Sverige just nu inte är i ett läge där det vore seriöst att lägga 4 miljarder på skydd av värdefull natur.

Regeringen satsar över 2 miljarder på skydd och skötsel av värdefull natur, och det är viktiga pengar som finns där och ska göra gott. Utöver det finns även särskilda medel om 50 miljoner till Havs- och vattenmyndigheten för arbete mot just invasiva arter i hav och vatten. Vi gör alltså mycket, men jag förstår att man hade önskat att vi alltid kunde lägga stora summor på alla områden. Tyvärr är vi inte i ett sådant läge ekonomiskt, och i dessa tider behöver vi ta ansvar.

Anf. 74 EMMA NOHRÉN (MP):

Fru talman! När det gäller skötsel av värdefull natur är det så att det arbete man gjort de senaste åren blir ogjort och kommer att kosta ännu mer att göra om. Vi ser nu en utarmning av den biologiska mångfalden, och om vi inte kan fortsätta arbetet med hävdade marker kommer många arter helt enkelt att vara borta för alltid. Jag får också frågor från de få småbrukare som finns kvar och som sköter markerna om de måste slakta av sina djur eftersom de inte har möjlighet att ha dem kvar.

Detta är viktiga frågor för att vi ska både följa våra nationella lagar och uppfylla våra internationella åtaganden. Säger ministern att det inte är viktigt?

Anf. 75 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Självfallet är det ett viktigt arbete, men vi är i en tid då alla behöver göra prioriteringar. Om vi ser till hur mycket pengar vi lägger på dessa poster är detta historiskt sett inte en låg budget. Vår klimat- och miljöbudget denna mandatperiod är den näst största i modern tid. Det är en sådan budget även givet det ekonomiska läget, då vi vet att saker och ting kostar mer, men vi är i en tid då vi inte kan lägga summor som 4 miljarder enbart på skydd av värdefull natur.

Vi i regeringen arbetar hårt för att få en starkare ekonomi så att vi i framtiden kan satsa mer på saker som är väldigt viktiga – såsom skydd och skötsel av värdefull natur.

Matchning på arbetsmarknaden

Anf. 76 MERIT FROST LINDBERG (M):

Fru talman! Min fråga går till arbetsmarknadsminister Johan Pehrson.

Tillgång till personal med rätt kompetens är en förutsättning för det svenska näringslivet framöver. I dag är kompetensbrist dock ett av de ab-

solut största tillväxthindren. En rekrytering som uteblir kostar för det enskilda företaget men också för samhället. Att företag inte kan rekrytera leder till att jobb som hade kunnat skapas går förlorade, till att skatteintäkter som hade kunnat stärka vår välfärd uteblir och till att den samhällsservice och trygghet som kommer med företagens närvaro i stället försämras. Detta är inte en företagarfråga, utan det är en framtidsfråga för Sverige.

Vi har i dag alldeles för hög arbetslöshet samtidigt som företagen inte har tillgång till personal. Det är för få personer som kan utföra jobben och för få personer som vill utföra jobben. Min fråga är därför: Hur kan vi lösa problemen med matchning på svensk arbetsmarknad?

Anf. 77 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Jag tackar ledamoten för frågan.

Varenda krona som denna kammare gör av med skapas genom att människor jobbar och innan dess har utbildat sig. Det är så välstånd skapas. Det är så vi har möjlighet till välfärd. Det är så vi skapar ett starkt Sverige och ett tryggare Sverige.

Sverige har en svår situation där alldeles för många människor befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden. Även om långtidsarbetslösheten har gått ned något ser vi att detta är ett väldigt stort problem. Därför investerar vi kraftigt i yrkeshögskola, yrkesvux och insatser från Arbetsförmedlingen för subventionerade anställningar för att se till att människor får den kompetens som behövs. Det kan handla om alltifrån lokförare och elektriker till bagare, lärare och undersköterskor. Allt detta behövs för att bygga Sverige och skapa frihet.

Anf. 78 MERIT FROST LINDBERG (M):

Fru talman! Vi har en särskild grupp som står väldigt långt ifrån arbetsmarknaden. Jag talar om utlandsfödda – framför allt utlandsfödda kvinnor. Vad kan vi göra för att särskilt stärka just denna grupp på arbetsmarknaden?

Anf. 79 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! En stor fråga här är ju svenska språket. Jag träffar människor som vill anställa och som kanske har varit i kontakt med Arbetsförmedlingen och frågat om det finns någon person som de kan hjälpa in på arbetsmarknaden. De kanske träffar någon som är föremål för hjälp och stöd genom de aktörer hos Arbetsförmedlingen som sysslar med att rusta och matcha. Det handlar ofta om svenska språket. Från den här regeringens sida sätter vi därför väldigt starkt fokus på svenska språket – det underlättar.

Inte minst handlar det också om att man kan göra jobb på plats och inom yrkesvux både jobba lite grann och läsa svenska lite grann. Då kommer man till slut i jobb.

Civil beredskap

Anf. 80 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Fru talman! Jag vill rikta mina frågor till ministern för civilt försvar, Carl-Oskar Bohlin.

Vi har genom det fruktansvärda angreppskriget från Ryssland mot Ukraina blivit medvetna om mänskliga tragedier men också om de enorma påfrestningar på ett samhälle som ett krig innebär. Riktade angrepp på civila mål och funktioner gör att vi kan inse att förmågan att hantera en krigs- eller krissituation inte bara inbegriper det militära försvaret utan också hur det civila försvaret kan ge medborgarna stöd och hjälp. Samhället behöver till exempel snabbt kunna återupprätta elförsörjning, vattenförsörjning och kommunikationssystem efter riktade angrepp.

Hur bedömer ministern att Sverige ytterligare bör agera för att säkra ett fungerande samhälle i en krissituation, speciellt utifrån exemplen i Ukraina?

Anf. 81 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Jag tackar Ingemar Kihlström för en väldigt angelägen fråga, som naturligtvis kräver ett mycket längre svar än bara på en minut. Jag ska dock säga några av de saker som vi just nu gör vid sidan om den totalförsvarsplanering som jag nämnde i mitt svar på en tidigare fråga.

En direkt konsekvens av erfarenheterna från Ukraina är att regeringen nu arbetar med ett snabbspår för att till exempel aktivera civilplikt inom sektorn kommunal räddningstjänst. Detta beror på att vi ser ett stort tillkommande behov vid höjd beredskap eller, ytterst, ett väpnat angrepp när det gäller den civila räddningstjänsten, som då vid sidan om ordinarie uppgifter har att hantera ammunitionsröjning, indikering, hantering av raserade byggnader med mera.

En annan mycket stor och viktig fråga som vi arbetar med är hela försörjningsberedskapen, som vi behöver ta ett samlat grepp kring. Vi gör just nu detta och kommer att återkomma med fler besked i närtid.

Anf. 82 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Fru talman! I en krissituation är det, precis som ministern nämnde, viktigt att samhället har beredskap när det gäller mat, drivmedel och mediciner. Vi ser till exempel att vårt grannland Finland sedan lång tid har uppriktat system och förråd för att säkerställa att man kan klara av detta behov.

Vilka lärdomar ser ministern att vi kan dra av Finland och kanske andra europeiska länder när det gäller att säkerställa tillgången till dessa viktiga varor?

Anf. 83 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! De lärdomar som kan dras av Finland är många. Jag gjorde min första resa i egenskap av statsråd till just Finland för att titta på hur man arbetar med försörjningsberedskapen där. Där har man en egen myndighet som kallas Försörjningsberedskapscentralen.

Vi kommer i närtid att ta emot utredningsslutsatser från en särskild utredare som har tittat på precis detta och som kommer att föreslå mekanismer och funktioner för det. Jag ser fram emot att driva detta arbete vidare.

1 juni

Frågestund

Anf. 84 MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Sverige är ordförande i EU i fyra veckor till. Jag hoppas att liberalen Johan Pehrson känner att man har utnyttjat den här tiden som ordförande maximalt och att regeringen under dessa månader har stärkt Sveriges roll i EU och fått fler svenskar engagerade i EU-frågor – annars skulle det ju ha varit lite bortkastad tid.

Denna tid som ordförande i rådet måste vara något av lilla julafton för en liberal. Samtidigt har ju Liberalernas kompisar här hemma i Sverige en helt annan syn – de ser inte detta som en möjlighet, utan de ser EU-samarbetet som en tvångströja.

Jag vill fråga Johan Pehrson hur han ser på Sverigedemokraternas inflytande samt hur detta har påverkat ordförandeskapet och regeringens möjligheter att driva Sveriges prioriteringar.

Anf. 85 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Vi ser ju väldigt positivt på samarbetet i EU. Det har tjänat den här nationen väl. Sveriges välstånd har växt, och möjligheterna till inte minst handel har betytt mycket. Människors möjligheter att resa, utbilda sig och jobba var de vill i Europa är en styrka i denna del av världen, som är demokratins högborg.

Vi har under detta ordförandeskap jobbat för att Sverige ska bidra till att Europa blir grönare, starkare och tryggare. Det handlar om att säkra klimatomställningen i vår del av världen. Det handlar om att jobba för säkerhet och mot det vidriga kriget i Ukraina. Det handlar också om att stärka Europas konkurrenskraft, så att Europa klarar sig framöver.

Detta har vi i regeringen gjort tillsammans, och vi har regelbundet varit hos EU-nämnden och EU-nämndens vice ordförande och förankrat våra ståndpunkter. Så här långt har vi tagit många positioner som har gått framåt. Nu väntar vi bara på att det också ska gå bra på Fit for 55.

Skyddet av kulturarvet vid kris och krig

Anf. 86 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD):

Fru talman! Min fråga går till civilförsvarsminister Carl-Oskar Bohlin.

Rysslands pågående krig i Ukraina har gjort det tydligt att kulturarvet är en del av det civila försvaret. Kulturarvet blir tyvärr en tydlig måltavla under kriget. Det har vi sett – Ryssland har systematiskt bombat delar av Ukrainas kulturarv.

Vi kan konstatera att den svenska beredskapen när det gäller kulturarvet är eftersatt. Det är tydligt att tidigare regeringar knappt alls har prioriterat denna fråga.

Skyddet av kulturarvet vid händelse av kris eller krig regleras i flera olika lagar, till exempel i kulturmiljölagen och arkivlagen. Även museilagen säger att museer aktivt ska förvalta och skydda sina samlingar.

Flera statliga museer har i dag inte bombsäkra magasin som är ändamålsenliga vid en eventuell kris eller konflikt. Således riskerar ovärderliga samlingar att vara utan skydd vid händelse av kris eller konflikt.

Vad gör regeringen för att garantera att kulturarvet skyddas? Kommer ni att se över behovet och vilka platser som är bäst lämpade att bygga nya magasin på för att skydda kulturarvet i händelse av kris eller konflikt?

Prot. 2022/23:117

1 juni

Frågestund

Anf. 87 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Jag tackar Alexander Christiansson för en angelägen fråga.

Låt mig börja med att säga att arbetet i Regeringskansliet är så fördelat att frågan om skyddet av kulturarvet ligger hos kulturministern. Med detta sagt har frågeställaren helt rätt i att skyddet av kulturarvet är en omistlig del av det civila försvaret.

I Ukraina ser vi hur Ryssland ägnar sig åt att försöka utplåna delar av den ukrainska identiteten, och vi behöver givetvis dra slutsatser av detta. Just därför är det glädjande att regeringen har givit Riksantikvarieämbetet ett uppdrag på detta område. Jag och kulturministern besökte tillsammans ett av våra statliga museer, och jag kunde då med glädje konstatera att man där hade börjat arbeta med frågor om till exempel undanförel. Mycket mer behöver dock göras på området, och regeringen arbetar därför vidare med dessa frågor.

Kompetensförsörjningen

Anf. 88 ELIN SÖDERBERG (MP):

Fru talman! Min fråga riktar sig till arbetsmarknadsminister Johan Pehrson och gäller kompetensförsörjning.

Sverige har ett stort behov av arbetskraft framöver, och både näringslivet och välfärden efterfrågar mer kompetens. Detta ställs på sin spets i inte minst norra Sverige där vi ser ett stort behov av personal till industri och välfärd och att samhällen snabbt behöver byggas ut.

Vad gör statsrådet Johan Pehrson för att säkerställa kompetensförsörjningen i närtid, inte minst i norra Sverige?

Anf. 89 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Det är glädjande att det sker stora investeringar i Sverige och att många länder och företag ser att Sverige är platsen som gäller. Vi ser det i Karlskrona, Ludvika, Timrå och andra delar av Sverige. Det är fantastiskt.

Regeringen satsar därför på yrkeshögskolan och yrkesvux för att personer som i dag inte jobbar snabbt ska kunna bli en del av den arbetskraft som efterfrågas. Vi ställer om och driver på för att universiteten ska erbjuda kurser så att det kan byggas batterier i fler delar av Sverige än nu.

Allt detta är jätteviktigt, men med möjligheter kommer också krav. Vi ska vara tydliga med att människor måste söka de jobb som finns. Vuxna friska människor ska arbeta. A-kassa och arbetslöshetsersättning är viktiga som omställningsersättning när det inte finns jobb. Men finns det jobb att söka ska man söka dem.

1 juni

Frågestund

Anf. 90 OLIVER ROSENGREN (M):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Pehrson.

Alla människor behövs i Sverige, och alla har givetvis en skyldighet att anstränga sig och en plikt att göra sitt bästa för att skaffa ett arbete. Men politiken har också ett ansvar att se till att människor får rätt stöd och har höga förväntningar på sig. Att ställa krav är som bekant att bry sig.

Därför blir jag beklämd när jag tar del av den senaste rapporten från Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen om att staten genom sin myndighet Arbetsförmedlingen brister i sina krav på arbetsökande. Enligt författningen ska staten ställa krav på såväl antal jobb de söker som geografisk spridning och branschbredd på de jobb de söker. Inspektionen visar dock att Arbetsförmedlingen bara följer upp kravet om antal sökta jobb och alltså missar två viktiga krav.

Hur säkerställer regeringen att staten ställer krav och bryr sig om alla arbetsökande?

Anf. 91 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Det är jätteviktigt att vi har dessa kontrollinstanser som ser hur våra myndigheter och välfärdssystem fungerar. Tanken är att det ska ges rätt stöd till rätt person. Det är en viktig trygghetsfråga, och därför har regeringen höjt a-kassan. Men för att värna a-kassan ska vi också ha koll på att de personer som inte behöver a-kassa inte får a-kassa.

Den rapport från IAF som Oliver Rosengren hänvisar till är central, och vi ska också lyssna på vad Arbetsförmedlingen kan göra för att stärka dessa kontrollfaktorer. Det räcker som sagt inte att söka en massa jobb, utan man måste också öka sökandet geografiskt och branschmässigt. Kanske kan man tänka sig att ställa om genom arbetsmarknadsutbildning och omställningsstöd för att byta karriär. Vuxna friska människor måste jobba, för det är så vi betalar för välfärden.

EU-förordning om förpackningar

Anf. 92 JOAKIM JÄRREBRING (S):

Fru talman! Livsmedelsförpackningar spelar en viktig roll i det europeiska och därmed det svenska livsmedelssystemet genom att underlätta tillgången till livsmedel till överkomliga priser, minskat matsvinn och skydd för konsumenter.

Europeiska kommissionens förslag på förordning PPWR innehåller åtgärder som skulle begränsa användningen av engångsförpackningar inom hotell- och restaurangsektorn och förpackningar för frukt och grönsaker. Alla dessa åtgärder kommer att påverka livsmedelssäkerheten, generera mer matsvinn och påverka logistiken i livsmedelskedjan och livsmedelspriserna. Vissa av åtgärderna, till exempel förbud mot engångsbruk inom hotell- och restaurangsektorn kommer att leda till att återanvändbara förpackningar måste tvättas efter varje användning. Detta beräknas öka färskvattenförbrukningen med upp till 4 miljarder liter.

Europeiska kommissionen har inte presenterat någon konsekvensbedömning av PPWR:s effekter. Kommer miljö- och klimatministern att se till att kommissionen tillhandahåller en grundlig konsekvensbedömning av PPWR:s inverkan på det europeiska livsmedelssystemet?

Prot. 2022/23:117

1 juni

Frågestund

Anf. 93 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Jag tackar Joakim Järrebring för en viktig fråga.

Det är fantastiskt hur mycket lagstiftning som tas fram på EU-nivå för att vi ska klara av klimatkrisen, minska våra utsläpp och få till mer cirkulära system. När vi producerar förpackningar och andra produkter om och om igen av ny råvaruutvinning bidrar vi enormt mycket till klimatkrisen. Detta måste vi undvika genom att lagstifta om förpackningsdirektiv som skapar mer cirkulära system, och givetvis ska dessa system vara klokt utformade och inte ställa till det i onödan.

Som ordförande i rådet arbetar Sverige självfallet för att dessa förslag ska vara genomförbara, enkla att tillämpa och bidra till att våra ekonomier står starka samtidigt som man kommer åt själva problemet, som är det allra viktigaste här: hur vi kan få till mer cirkulära system. Det är något som jag är säker på att även ledamoten Järrebring värnar.

Kalkbrytning

Anf. 94 BEATRICE TIMGREN (SD):

Fru talman! Min fråga går till miljöministern.

I en ny dom stoppas kalkbrytningen i Gåsgruvan nära Filipstad av mark- och miljödomstolen trots att länsstyrelsen inte invände mot brytningen. Bakgrunden är att avloppsvattnet måste ha lägre halt av uran än dricksvatten.

Kalksten är en viktig resurs för Sverige, och kan vi inte bryta det här måste vi importera den, vilket leder till ökade utsläpp. Miljöpåverkan kommer inte att minska för att kalken bryts i andra länder.

Det är viktigt att diskutera hur vår lagstiftning påverkar svenska företag och deras miljöpåverkan. Vad anser ministern om denna situation? Avser regeringen att agera med anledning av att kalkbrytningen i Gåsgruvan stoppas?

Anf. 95 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Låt mig påpeka för ledamoten att jag inte kan uttala mig i enskilda domstolsärenden.

Det förekommer prövningar av regering men även av domstol vid tillståndsgivning för olika verksamheter. Det gäller även kalkbrytning. I de fall där tillstånd prövas av domstol följs givetvis lagen.

Från politikens sida behöver vi självklart se till att våra lagar är utformade på ett sådant sätt att de värnar vårt samhälle. När vi ser att det finns särskilda områden som är samhällsviktiga, exempelvis där Sverige behöver tillgång till vissa råvaror, behöver vi självklart utforma lagstiftningen på ett sådant sätt att den värnar det syftet.

Det vore alltså olämpligt att ge sig in i själva domstolsärendena. Regeringen avser däremot att se till att lagstiftningen är klokt utformad för att

vi ska kunna både klara av klimatkrisen och värna vår miljö på ett bättre sätt framöver.

Utvisningshotade barn

Anf. 96 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Fru talman! Vår praoelev berättar om sin klasskompis i åttan. Varje dag går hon med en klump i magen och undrar när gränspoliserna ska verkställa utvisningen av henne. Hon är född här, 15 år.

Jag undrar om Johan Pehrson är beredd att ta tag i den fruktansvärda situation som barn i Sverige i dag lever i.

I går ringde mig Princess klasskompis mamma. Princess är tio år och ska utvisas till Nigeria. UD avråder från alla resor dit för svenskar. Princess är född och uppvuxen i Sverige och kan inte göra sig förstådd på engelska än. Hon går i tredje klass.

Barns rättigheter väger fjäderlätt, trots att barnkonventionen gjorts till svensk lag. Barns rättigheter i Sverige måste stärkas, för alla barn som fötts och vuxit upp här.

Anf. 97 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Världen är fruktansvärt orättvis. Vi måste se till att vi i Sverige värnar rätten till asyl. Vi måste se till att människor som får ett besked om att de får en fristad i Sverige får stanna och att det sker så fort som möjligt.

Det är inte konstigt att människor vill lämna länder där förutsättningarna är svåra och fattigdomen är stor. Dessa kanske söker sig till Sverige men får inte stanna, får ett avslag. Även om det kan smärta i många fall måste den processen ske på ett rättssäkert och effektivt sätt. Den person eller den familj som får ett avslag måste då också lämna Sverige, annars kan vi inte upprätthålla den reglerade invandringen och på lång sikt säkra asylrätten för de människor som vi har förbundit oss att ge skydd i landet Sverige.

Utrikes föddas inträde på arbetsmarknaden

Anf. 98 SAILA QUICKLUND (M):

Fru talman! Min fråga går till arbetsmarknadsminister Johan Pehrson.

Att så många som möjligt arbetar är centralt för vårt nuvarande men också framtida välstånd. Sverige har dock i dag väldigt stora integrationsutmaningar i form av utanförskap och bidragsberoende vilka behöver mötas med åtgärder på många olika områden.

En stor andel av de invandrare som har kommit under senare decennier har inte etablerat sig på den svenska arbetsmarknaden. Skillnaden i arbetslöshet mellan utrikes födda och svenskfödda är alldeles för stor. I dag står alltför många utrikes födda långt ifrån arbetsmarknaden, och utanförskapet är också en stor tragedi för dem som drabbas.

Min fråga till arbetsmarknadsministern är därför: Vilka åtgärder vidtar nu regeringen för att få fler utrikes födda i arbete?

Anf. 99 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Jag har sagt det förut i dag: Det handlar om fokus på svenska. Har man inte lärt sig svenska första året, tredje året, femte året eller sjunde året får vi börja i dag. Det är ingen idé att gråta över spilld mjölk. Svenska språket är helt avgörande. Det kan vara jättejobbigt, men det är aldrig onödigt. Man måste lära sig svenska.

Därför gör vi och kommer att göra stora förändringar inom sfi. Just eftersom det är så svårt att jobba med vuxenutbildning för ett yrke, ett arbete, kombinerat med språkundervisning försöker vi smälta samman det och hjälpa till där. Det har visat sig vara väldigt effektivt.

Vi gör också stöttande insatser för att kvinnor i exempelvis utsatta områden ska kunna organisera sig lättare, bryta isoleringen från och distansen till samhället i övrigt och förbättra integrationen. Det finns ingenting som är så bra för dessa kvinnors frihet som att få ett jobb och tjäna sina egna pengar. Det är en frihetsreform som skulle vara gigantisk.

Följderna av en sänkt reduktionsplikt

Anf. 100 MALIN LARSSON (S):

Fru talman! Regeringens och Sverigedemokraternas beslut om att sänka reduktionsplikten till 6 procent riskerar att medföra allvarliga konsekvenser för svenska jobb och företag, för den gröna omställningen, för vanligt folk och för klimatet. Kompensatoriska åtgärder kommer att krävas. Det kan handla om hastighetsbegränsningar, trängselskatter eller omprioritering av svenska skattemedel till köp av utsläppsätter utomlands.

En konsekvensanalys behövs finnas med i det förslag som regeringen remitterar för att remissinstanserna och riksdagen ska kunna ta ställning till förslaget om sänkt reduktionsplikt på ett seriöst sätt. Min fråga till klimat- och miljöministern är därför: Kommer regeringen att remittera ett samlat förslag där sänkningen och dess konsekvenser för svenska företag, hushåll och bilister samt Sveriges självförsörjning av biodrivmedel redovisas?

Anf. 101 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Frågor som rör exakt hur genomförandet av sänkningen av reduktionsplikten ska hanteras ligger på energiminister Ebba Buschs bord. Regeringen har dock i god tid annonserat att våra ändringar av reduktionsplikten ska börja gälla från och med den 1 januari 2024. Det är det datum som gäller för allmänheten att ta hänsyn till men även för oss som arbetar med hur vi ska uppnå klimatmålen.

En ändring av reduktionsplikten får stora konsekvenser för vår klimatpolitik, och det är inte minst den här regeringen väl medveten om. Men vi vill vara kloka nog att inte lägga alla ägg i samma korg på det sätt som lett till att Sverige har unikt höga bränslepriser, högst i hela Europa, och även tömmer hela marknaden i Europa på biodrivmedel. Vi måste ha en smartare klimatpolitik än så.

När vi väl lägger fram den klimatpolitiken, oavsett i vilken form det blir, kommer den att vara ambitiös men också effektiv och värna svensk ekonomi och svenska hushåll.

Anf. 102 MICHAEL RUBBESTAD (SD):

Fru talman! Min fråga går till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson.

Enligt en ny sammanställning från SCB ökar inkomstklyftorna över hela landet. I tre av fyra kommuner ökade andelen invånare som bor i hushåll med låg ekonomisk standard åren 2015–2021, och enligt den senaste statistiken bor 14,2 procent av Sveriges befolkning i hushåll med låg ekonomisk standard.

Några vanliga verktyg för att motverka utvecklingen brukar vara att främja utbildning och kompetensutveckling, att främja ekonomisk tillväxt med stöd för företagsetableringar och entreprenörskap, att investera i sektorer som har potential att skapa högkvalitativa jobb och att underlätta tillgången till ekonomiska resurser och kapital, för att nämna några exempel.

Min fråga är därför: Hur avser arbetsmarknads- och integrationsministern samt regeringen att agera för att vända den här negativa trenden?

Anf. 103 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Ja, det där är ingen lätt stek att vända på. Vi har under många år sett en utveckling där utanförskapet leder till ökad ekonomisk utsatthet, vilket är föga förvånande. Den alltför höga arbetslösheten i vårt land har bidragit till det.

Jag tror ändå att det är i skolan det börjar. Det finns inget viktigare än att se till att unga personer klarar grundskolan och sedan också får ett godkänt gymnasiebetyg. Har man ett sådant i handen ökar möjligheterna till ett självständigt liv och att själv kunna forma sitt liv på ett sätt som ger goda möjligheter att ta sig ur ekonomisk utsatthet.

Det hindrar inte att vi från regeringens sida i dag gör saker i den svåra krisen, till exempel att vi höjer och förlänger bostadstillägget till utsatta barnfamiljer. Det gör vi här och nu, eftersom vi vet att många har det ekonomiskt svårt. Det är vad vi gör på kort sikt, men skolan är svaret på lång sikt.

Utträde ur energistadgefördraget

Anf. 104 MARIELLE LAHTI (MP):

Fru talman! Min fråga riktas till statsrådet Johan Forssell.

Vi är medlemmar i något som kallas Energy Charter Treaty, eller energistadgefördraget. Det används faktiskt av storföretag för att stämna stater som försöker uppnå klimatmål. Det är mycket olyckligt. Flera medlemsstater i EU har därför beslutat sig för att börja dra sig ur det avtalet.

Jag undrar vad statsrådet har gjort för att Sverige ska göra en koordinerad exit ur energistadgefördraget. Om han inte har gjort något undrar jag vad statsrådet avser att göra för att Sverige ska dra sig ur fördraget.

Anf. 105 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Tack, Marielle Lahti, för frågan!

Om frågan är vad vi gör för att dra oss ur är svaret att det inte finns något sådant beslut. Om frågan däremot är hur vi använder våra internationella samarbeten för att säkerställa en bra utveckling i världen är svaret att vi alltid följer upp dem.

Vi är inne på den åttonde månaden, och vi tittar noga på hur vi ska agera när det gäller våra internationella samarbeten. Ibland blir det mindre, men ibland också mer. Det finns stor outnyttjad potential i flera av de internationella delarna. Det är ett arbete som fortfarande pågår.

Just den här typen av energifrågor är prioriterade av regeringen, kopplat till de miljö- och klimatomständigheterna. Men ett sådant beslut som antyds i frågan har vi inte tagit.

Resurser till Arbetsförmedlingen

Anf. 106 SERKAN KÖSE (S):

Fru talman! Min fråga går till arbetsmarknadsminister Johan Pehrson.

Arbetsförmedlingen är en statlig myndighet som bland annat har till uppgift att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt, till exempel genom att sammanföra dem som söker jobb med dem som söker arbetskraft, prioritera dem som befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden samt bidra till att öka sysselsättningen på lång sikt. Arbetsförmedlingen ska också bidra till kompetensförsörjningen samt stärka sin lokala närvaro.

Det finns alltså en enorm förväntan på Arbetsförmedlingen. För att man ska lyckas med detta krävs det att man har tillräckligt med resurser. Jag blir därför lite orolig när jag tar del av Arbetsförmedlingens interna rapport där det konstateras att myndigheten ska spara 100 miljoner i år och 700 miljoner nästa år. Det är en effekt av bland annat de högerbudgetar som riksdagen har beslutat om tidigare – 2019, 2021 och 2023. Det kommer att påverka myndighetens verksamhet negativt.

Vad avser statsrådet att göra för att Arbetsförmedlingen ska ha tillräckligt med resurser för att klara av sin verksamhet?

Anf. 107 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Det är jätteviktigt att vi försöker matcha bättre på arbetsmarknaden. Det finns enorma HR-avdelningar, personalavdelningar, på Sveriges företag som jobbar med att hitta nya medarbetare. Vi har hela omställningspaketet, där parterna ser till att ha olika trygghetsråd som hjälper människor att ställa om i de fall de blir arbetslösa. Och så har vi Arbetsförmedlingen som gör viktiga insatser, inte minst för dem som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Vi arbetar för att det ska vara en effektiv politik. Jag kommer inte ihåg om det är 69, 79 eller 89 miljarder på hela utgiftsområdet som vi använder för den samlade arbetsmarknadspolitiken. Men en stor del av det går till att hjälpa människor att hitta nya jobb.

Arbetsförmedlingen har länge vetat om att man behöver effektivisera sin verksamhet. Man har en bra bit över 7 miljarder av skattebetalarnas pengar att använda för att fullgöra sin viktiga uppgift. Och det kommer man att klara.

Totalförsvarsperspektivet och myndigheterna

Anf. 108 LARS WISTEDT (SD):

Fru talman! Jag vill rikta mig till statsrådet Bohlin.

Vi sverigedemokrater ser fram emot ett fortsatt bra och nära samarbete för att bygga upp det nya starka totalförsvaret. Men – det finns alltid ett men – under det senaste halvåret har vi sett en hel del exempel på alltifrån upphandlingar till rapporter och utredningar där man inte har tagit hänsyn till totalförsvarsperspektivet.

I detta osäkra omvärldsläge utsätts landet och befolkningen för stora risker när de analyserna inte görs. Det har varit genomgående vid flera olika myndigheter och i verksamheter som ligger under dem. Det gäller Gotlandstrafiken, upphandlingar av viktig infrastruktur med mera.

Hur ser ministern på att införa riktlinjer i regleringsbrev till myndigheter om att alltid beakta totalförsvarsperspektivet när man utövar sin verksamhet, på ungefär motsvarande sätt som har gjorts med miljöfrågor? Har ministern, och för den delen också regeringen, redan tagit initiativ i den riktningen?

Anf. 109 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Tack, Lars Wistedt, för en angelägen fråga!

Jag vill börja med att svara brett, eftersom det är svårt att gå in på enskilda exempel. Vi har sedan den 1 oktober 2022 en strukturreform för hela det civila försvaret på nationell nivå. Ett sextiotal beredskapsmyndigheter är indelade i tio olika sektorer. Alla de myndigheterna har ett mycket tydligt uppdrag att arbeta med beredskap och civilt försvar. Det förutsätts att all verksamhet som kopplas mot det civila försvaret av Sverige beaktas i de myndigheternas arbete.

Om vi uppfattar att det på något enskilt ställe inte sker på det sätt som vi förväntar oss ska vi följa upp det med kraft.

Frågestunden var härmed avslutad.

§ 13 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2022/23:124 Förstärkt reglering av valutaväxlare och andra finansiella institut

2022/23:126 Hemliga tvångsmedel – effektiva verktyg för att förhindra och utreda allvarliga brott

Följande interpellation hade framställts:

den 31 maj

2022/23:373 Schabloniserade taxor för förordnandemål

av *Ola Möller* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 31 maj

2022/23:727 Varg

av *Patrik Björck* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2022/23:728 VAB-utredningen

av *Isabell Mixter* (V)

till statsrådet Anna Tenje (M)

2022/23:729 Förbättrad uppföljning och kontroll av arbetsmiljön

av *Johanna Haraldsson* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2022/23:730 Arbetsmiljön inom hälso- och sjukvården

av *Johanna Haraldsson* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2022/23:731 Slutsatserna från EU-konferensen om arbetsmiljö

av *Johanna Haraldsson* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2022/23:732 Uppsägning av elleveranser från järnvägen

av *Birger Lahti* (V)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:733 Beräkningsmetoden för investeringar i elnätet

av *Monica Haider* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:734 Skånes universitetssjukhus

av *Zinaida Kajevic* (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2022/23:735 Räddningstjänstens bemanning sommaren 2023

av *Johan Andersson* (S)

till statsrådet Carl-Oskar Bohlin (M)

2022/23:736 Rättspsykiatrins beläggningssituation

av *Carina Ödebrink* (S)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 31 maj

2022/23:696 Situationen i Kambodja

av Åsa Eriksson (S)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:697 Etablering av Skåne Havsvindpark

av Adrian Magnusson (S)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:698 Väntetider för anmälda våldtäkter i Region Mitt

av Jim Svensk Larm (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:700 Folkhögskolornas betydelse

av Tomas Eneroth (S)

till utbildningsminister Mats Persson (L)

2022/23:711 Kapacitetsbrist på grund av reserverad el

av Sanna Backeskog (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:701 Människohandel som en del av arbetslivskriminaliteten

av Jim Svensk Larm (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2022/23:710 Besked om statsbidrag till Hallands kommuner

av Aida Birinxhiku (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:706 Ledsagning enligt LSS eller SoL

av Maj Karlsson (V)

till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2022/23:703 Objektiva kvalitetskriterier

av Linus Sköld (S)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2022/23:712 Id-kontroller med transportörsansvar

av Linda W Snecker (V)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:705 Incitament för höga betyg i skolsystemet

av Niels Paarup-Petersen (C)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2022/23:702 Konkurer av småföretag

av Daniel Vencu Velasquez Castro (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:708 Systembolagets monopol

av Rasmus Ling (MP)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2022/23:704 Polisanmälan mot barn

av Marianne Fundahn (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:707 Nämndemannasystemet
av *Rasmus Ling* (MP)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:713 Underlättande av transporter vid mottagande av världsstöds

av *Mikael Larsson* (C)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

Prot. 2022/23:117

1 juni

§ 17 Kammaren åtskildes kl. 15.17.

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.34 och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen.....	1
§ 3 Avsägelse	1
§ 4 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 5 Anmälan om subsidiaritetsprövning.....	1
§ 6 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
§ 7 Anmälan om faktapromemorior	2
§ 8 Ärenden för hänvisning till utskott.....	3
§ 9 Svar på interpellationerna 2022/23:339 och 347 om omställningsstudiestödet	3
Anf. 1 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	3
Anf. 2 NIKLAS SIGVARDSSON (S)	4
Anf. 3 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V)	5
Anf. 4 ADRIAN MAGNUSSON (S).....	6
Anf. 5 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	7
Anf. 6 NIKLAS SIGVARDSSON (S)	8
Anf. 7 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V)	9
Anf. 8 ADRIAN MAGNUSSON (S).....	10
Anf. 9 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	10
Anf. 10 NIKLAS SIGVARDSSON (S)	11
Anf. 11 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V)	11
Anf. 12 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	12
§ 10 Svar på interpellation 2022/23:341 om folkbildning till alla grupper	12
Anf. 13 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	12
Anf. 14 ANNETTE RYDELL (S).....	13
Anf. 15 NIKLAS SIGVARDSSON (S)	14
Anf. 16 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	15
Anf. 17 ANNETTE RYDELL (S).....	16
Anf. 18 NIKLAS SIGVARDSSON (S)	16
Anf. 19 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	17
Anf. 20 ANNETTE RYDELL (S).....	18
Anf. 21 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	18
§ 11 Svar på interpellation 2022/23:349 om universitetsstyrelsernas mandatperioder.....	18
Anf. 22 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	18
Anf. 23 LORENA DELGADO VARAS (V)	19
Anf. 24 MATS WIKING (S).....	20
Anf. 25 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	21
Anf. 26 LORENA DELGADO VARAS (V)	22
Anf. 27 MATS WIKING (S).....	23
Anf. 28 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	23
Anf. 29 LORENA DELGADO VARAS (V)	24
Anf. 30 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	24
Ajournering.....	25
Återupptaget sammanträde.....	25
§ 12 Frågestund	25

Anf. 31 TREDJE VICE TALMANNEN	25	Prot. 2022/23:117
<i>Etableringsjobben</i>	26	1 juni
Anf. 32 SOFIA AMLOH (S).....	26	-----
Anf. 33 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L).....	26	
Anf. 34 SOFIA AMLOH (S).....	26	
Anf. 35 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L).....	26	
<i>Språkrav för permanent uppehållstillstånd</i>	27	
Anf. 36 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD).....	27	
Anf. 37 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L).....	27	
Anf. 38 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD).....	27	
Anf. 39 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L).....	27	
<i>Frivillighet och skydd av skog</i>	28	
Anf. 40 ANDREA ANDERSSON TAY (V).....	28	
Anf. 41 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	28	
Anf. 42 ANDREA ANDERSSON TAY (V).....	28	
Anf. 43 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	29	
<i>Tolktjänst för döva, hörselskadade och dövblinda</i>	29	
Anf. 44 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C).....	29	
Anf. 45 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L).....	29	
Anf. 46 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C).....	30	
Anf. 47 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L).....	30	
<i>Situationen för hbtqi-personer i Uganda</i>	30	
Anf. 48 JACOB RISBERG (MP).....	30	
Anf. 49 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	30	
Anf. 50 JACOB RISBERG (MP).....	31	
Anf. 51 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	31	
<i>Det civila försvaret</i>	31	
Anf. 52 LARS PÜSS (M).....	31	
Anf. 53 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M).....	32	
Anf. 54 LARS PÜSS (M).....	32	
Anf. 55 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M).....	32	
<i>Den småskaliga vattenkraften</i>	32	
Anf. 56 MAGNUS JACOBSSON (KD)	32	
Anf. 57 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	33	
Anf. 58 MAGNUS JACOBSSON (KD)	33	
Anf. 59 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	33	
<i>Kommuner och regioner i den klimatpolitiska handlingsplanen</i>	33	
Anf. 60 AMIR JAWAD (L)	33	
Anf. 61 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	34	
Anf. 62 AMIR JAWAD (L)	34	
Anf. 63 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	34	
<i>Investeringsstöd till CCS-projekt i avfallsbranschen</i>	34	
Anf. 64 ARWIN SOHRABI (S).....	34	
Anf. 65 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	35	

Anf. 66 ARWIN SOHRABI (S).....	35
Anf. 67 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	35
<i>Det svenska näringslivets roll i utvecklingssamarbetet</i>	35
Anf. 68 YASMINE ERIKSSON (SD)	35
Anf. 69 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	36
Anf. 70 YASMINE ERIKSSON (SD)	36
Anf. 71 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	36
<i>Skydd och skötsel av värdefull natur</i>	36
Anf. 72 EMMA NOHRÉN (MP)	36
Anf. 73 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	37
Anf. 74 EMMA NOHRÉN (MP)	37
Anf. 75 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	37
<i>Matchning på arbetsmarknaden</i>	37
Anf. 76 MERIT FROST LINDBERG (M).....	37
Anf. 77 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	38
Anf. 78 MERIT FROST LINDBERG (M).....	38
Anf. 79 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	38
<i>Civil beredskap</i>	38
Anf. 80 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD)	38
Anf. 81 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	39
Anf. 82 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD)	39
Anf. 83 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	39
<i>EU-ordförandeskapet och Sverigedemokraterna</i>	40
Anf. 84 MATILDA ERNKRANS (S).....	40
Anf. 85 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	40
<i>Skyddet av kulturarvet vid kris och krig</i>	40
Anf. 86 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD)	40
Anf. 87 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	41
<i>Kompetensförsörjningen</i>	41
Anf. 88 ELIN SÖDERBERG (MP)	41
Anf. 89 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	41
<i>Krav på arbetssökande</i>	42
Anf. 90 OLIVER ROSENGREN (M).....	42
Anf. 91 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	42
<i>EU-förordning om förpackningar</i>	42
Anf. 92 JOAKIM JÄRREBRING (S).....	42
Anf. 93 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	43
<i>Kalkbrytning</i>	43
Anf. 94 BEATRICE TIMGREN (SD)	43
Anf. 95 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	43
<i>Utvisningshotade barn</i>	44
Anf. 96 ANNIKA HIRVONEN (MP).....	44
Anf. 97 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	44
<i>Utrikes föddas inträde på arbetsmarknaden</i>	44

Anf. 98 SAILA QUICKLUND (M)	44	Prot. 2022/23:117
Anf. 99 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L).....	45	1 juni
<i>Följderna av en sänkt reduktionsplikt</i>	45	-----
Anf. 100 MALIN LARSSON (S).....	45	
Anf. 101 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	45	
<i>Åtgärder mot ökande inkomstklyftor</i>	46	
Anf. 102 MICHAEL RÜBBESTAD (SD)	46	
Anf. 103 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L).....	46	
<i>Utträde ur energistadgefördraget</i>	46	
Anf. 104 MARIELLE LAHTI (MP)	46	
Anf. 105 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M).....	47	
<i>Resurser till Arbetsförmedlingen</i>	47	
Anf. 106 SERKAN KÖSE (S).....	47	
Anf. 107 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L).....	47	
<i>Totalförsvarsperspektivet och myndigheterna</i>	48	
Anf. 108 LARS WISTEDT (SD)	48	
Anf. 109 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M).....	48	
§ 13 Bordläggning	48	
§ 14 Anmälan om interpellation	49	
§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar	49	
§ 16 Anmälan om skriftliga svar på frågor	50	
§ 17 Kammaren åtskildes kl. 15.17	51	